

DZIENNIK URZĘDOWY
KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO
BRZESKIEGO
ROK 1934

Objaśnienia:

U. — ustawa; R. P. — rozp. Prez. Rzplitej.
R. R. — roz. Rady Ministrów.
R. M. — rozp. Min. W. R. i O. P.
O. M. — okólnik Min. W. R. i O. P.
Z. M. — zarządzenie Min. W. R. i O. P.
O. K. — okólnik Kurat. O. S. B.
Z. K. — zarządzenie Kurat. O. S. B.
Cyfry oznaczają stronicę.

Skorowidz

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

A

Ankieta Rady Naukowej W.F. (Z.K.) 220
Akty i dokumenty z Z. S. R. R. — legalizowanie (O.M.) 427.

B

Boiska szkolne (Z.K.) 6.
Bilety Bankowe — 100 zł. 508.
Broszurka „Nie zabijaj” 633.

C

Chóry i zespoły orkiestralne szkolne (O.M.) 374.

D

Dokumenty z Z. S. R. R. (O.M.) 159.
Droga służbowa — przestrzeganie (Z.K.) 219.
Dzieci urzędników państwowych — przyjmowanie do szkół (O.M.) 325.

E

Egzaminy dla nauczycieli — początek kad. wiosennej (Z.K.) 163.
Egzaminy dla nauczycieli — pocz. kad. jesiennej (Z.K.) 516.
Egzaminy praktyczne — termin 516.

F

Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą — zbiórka 631.

H

Hufce szkolne — wizytacje 550.

I

Imprezy w szkołach (O.K.) 435.
Imprezy w szkołach (O.M.) 633.

K

Książki zalecone 165, 552.
Kursy stenografii (K.K.) 267.
Kursy gospodarstwa rodzinnego (K.K.) 267.
Kolejowe ulgi dla wycieczek szkolnych 325.
„ „ zaświadczenia 328.
Kursy sportów zimowych dla naucz. 549.
Księga Pamiątkowa Ucznia = Żołnierza 434.
Komisje egzaminacyjne dla naucz. p. s. p. (Z.K.) 4.
„ „ „ „ „ (O.K.) 509.
Komisja egzaminacyjna dla urz. II kat. 266.
„ „ „ „ III kat. 265.

L

L. O. P. P. — IX Tydzień 187.

M

Młodzież szkolna — nieszczęśliwe wypadki (O.M.) 375.
„ „ — udział w uroczystościach (O.M.) 376.
Mundury — na terenie W. M. Gdańska 378.
Muzeum Przemysłu i Techniki 187.

N

Nauczyciele tymczasowi — mianowania (O.K.) 5.
Nauczyciele i kierownicy szkół — wymiar godzin nauczania (R.M.) 136.
Nauczyciele i kierownicy szkół — sprost. błędów w R.M. (O.M.) 256.
Nauczyciele — dodatki służbowe (R.M.) 145.
„ — kwalifikowanie (R.M.) 367.
„ kontraktowi — wynagrodzenie (R.M.) 147.
„ „ — sprost. błędów w R. M. (O.M.) 255.

*Nauczyciele i dyrektorzy pryw. szkół zawod. — wy-
miar zajęć i wynagrodzenie (O. M.)* 258.

O

Oplaty w szkołach zawodowych (O. M.) 419.
*„ za egzamin dla eksternów w szkołach zawod.
(O. M.)* 425.
Ogniska metodyczne — plany pracy na rok 1934/35 450.
*Opieka szkół średnich nad szkołami powszechnymi —
organiz.* 459.
Oplaty w szkołach rolniczych — (O. M.) 507.
Odznaczenia w dniu Święta Niepodległości 555.
Obchody i uroczystości międzyszkolne (O. K.) 636.

P

Pomoc naukowe (Z. K.) 6.
Podatek dochodowy od uposażeń służbowych 161.
*Podatek przemysłowy — przepisy ubiegania się o za-
silki (O. M.)* 189.
*Podatek przemysłowy — przepisy dotyczące rachunko-
wości, kontroli i zabezpieczenia zapomóg z
dod. do p. p. (O. M.)* 191.
*Pożyczka Narodowa — przejmowanie przez spadko-
bierców* 263.
„ „ — przedwczesne wyzbywanie się 329.
„ „ — wydawanie obligacji 428.
„ „ — zezwolenia na przelew 430.
„ „ — skup i zastawa obligacji 433.
*„ „ — przyjmowanie obligacji na
kaucje i wadja* 547.
Przesyłki pocztowe — zbiorowe (Z. K.) 264.
Przeciwjaglicza akcja (Z. K.) 265.
Pieczęcie prywatnych szkół (O. M.) 319.

R

Ruch służbowy 379, 462, 557, 640.
Rok szkolny — organizacja (O. M.) 193.
*„ „ w szkołach kształcących zawodo-
wych (O. K.)* 436.

S

Składki w szkołach (O. K.) 7, 450.
Szczepienie ochronne przeciwko ospie (O. M.) 260.
Szkoły powszechne — organizacja pracy (O. M.) 630.
Szkoły — stan sanitarny 548.
Szkoły zawodowe — kierowane młodzieży 331.
Służba wojskowa (O. M.) 319.
*Statut „Tęwa Popierania Budowy Publ. Szkół Pow-
szechnych“ (R. R.)* 613.

T

Taksy i opłaty szkolne — (O. M.) 160.
Telefon i telegraf — niszczanie linii i urządzeń 330.
„ „ instalowanie lokalnych urządzeń 426.
„ (O. M.)

U

Umundurowanie hufców szkolnych 3.
Uposażenie funkcjonariuszów państw. (R. P.) 107.

W

Wycieczki szkolne do Gdyni 218.
Wycieczki szkolne górskie (O. M.) 256.
Virtuti Militari — wypłata pensji za order 4.

Z

Zaszeregowanie funkcjonariuszów państw. (R. R.) 115.
Zapisy do publ. szkół powsz. — termin (Z. K.) 219.
Zaliczanie okresów działalności niepodległościowej 634.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

I. NAUCZANIE.

B. — Konferencja dyrektorów i kierowników warsztatów szkół zawodowych	669.
Jagusiak E. — Realizacja zagadnień gospodarczych w nowych programach	227.
Kolendo M. — Lektura historyczna	289.
Kotarbiński M. — Organizacja pracy w klasie I na podstawie nowego programu	236.
Lutwak Sz. — Klasyfikacja i promocja	658.
Rozkład materiału naukowego w szkole powszechnej	16.
„” w klasie I-ej gimnazjum	68.
Tatomir A. W. — Zadania dydaktyczne dyrektora szkoły średniej	387, 473.
T. A. W. — Rejonowa konferencja nauczycieli historii	302.
T. P. — Lekcja w klasie V-ej na temat: Tło obyczajowe w „Panu Tadeuszu“	171.
Urbański K. — W sprawie roli podręcznika w nauczaniu historii w kl. V szkoły powszechnej	280.
Wił. J. — Tydzień pracy w klasie I szkoły powszechnej w Czernawczycach	241.
Ze spostrzeżeń nad realizacją nowych programów w gimnazjum	
M. P. — Konferencja nauczycieli gimnazjum języka polskiego	583.
A.T. — Konferencja nauczycieli gimnazjum historii	667.

II. WYCHOWANIE.

<i>Budzanowski dr.</i> — Wskazania do zwolnienia od ry-	
sunków i zajęć praktycznych młodzieży szkol-	
nej z powodu niedostatecznej sprawności narzą-	
du wzrokowego (streszczenie)	590.
<i>Czernecki Al.</i> — O konieczności zakładania i rozsze-	
rzania bibliotek szkolnych	488.
<i>Doroszkie wicz = Gadomska dr.</i> — Kilka uwag o roli le-	
karza szkolnego w sprawie ćwiczeń cielesnych	
uczeń	533.
<i>Jędrzejewicz W. Min.</i> — Adam Skwarczyński — wzór	
dla młodzieży (przemówienie)	276.
<i>Kochański B.</i> — Organizacja pracy wychowawczej w	
szkole powszechnej	559.

<i>Parnowski T.</i> — Sprawa wolnego od pracy domowej popołudnia	165.
Podstawy organizacyjne i zasady wychowawcze Związku Harcerstwa Polskiego	342.
<i>Poźniak T.</i> — Kilka uwag o akcji niesienia pomocy działwie szkół powszechnych przez młodzież szkół średnich	484.
Stan opieki młodzieży szkół średnich O.S.B. nad szkołami powszechnymi „Polesia“	671.

III. R Ó Ż N E.

Akcja T=wa Popierania Budowy P.S.P. w świetle liczby Bilans Polskiego Tow. Oświaty Zawodowej w Brześciu w dniu 31.XII-32 r.	586.
<i>Doroszkie wicz = Gadomska dr.</i> — Słów kilka o sposobie walki z tyfusem plamistym	103.
<i>E=ms</i> — Z oświaty pozaszkolnej (Akcja biblioteczna w Okręgu)	176.
Instrukcja Państwowego Urzędu W. F. i P. W. o wy=konaniu łyżew dzieciennych sposobem domowym	674.
Książki nabyte do Centr. Bibliot. Pedag.	247, 311, 499, 532.
<i>Mirecki K.</i> — Nauczyciel, a jego rola w akcji T=wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powsz. na terenie samorządów	492.
Nowa taryfa pocztowo = telegraficzna	519.
Powszechny Uniwersytet Korespondencyjny	497.
<i>Radwański I.</i> — Kilka uwag o roli i zadaniach kierownika szkoły powszechnej	654.
Rezultaty akcji na rzecz T=wa Pop. Bud. P. S. P. w r. 1933/34	523.
Sprawozdanie Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego za I półrocze 1934 r.	394.
Sprawozdanie kasowe T=wa Pop. Bud. Publ. Szkół Powszechnych w Brześciu n.B.	400.
Wymowa liczb	652.
Wydawnictwa i środki naukowe dozwolone do użytku szkolnego	178, 407, 593.

IV. RECENZJE KSIĄŻEK I CZASOPISM.

Adamowicze B. i J. — Przez Atlantyk 406.

Arnold St., Leśniewski Cz., Pohoska H. — Polska w rozwoju dziejowym	405.
Bykowski Jaksa L. — Współdziałanie domu i szkoły w wykształceniu przyrodniczym młodzieży	244.
Bystroń J. St. — Alger	524.
Cieśliński J. et Koźmiński L. — La France an travail	403.
Dewey J. — Jak myślimy	524.
Dobrowolski A.B. prof. — Męczennicy polarni	524.
Durian W. dr. — Kai aus der Kiste	591.
France A. — Pages Choiesies	591.
Hessen — Pedagogika i szkolnictwo w Rosji Sow.	243.
Italisander Rolf — So lernte ich Segelfliegen	
Jablowski K. — Jak zdobywać pracę i stanowisko	404.
Krawczykowski F. — Ćwiczenia cielesne dziesięciominutowe śródklasyjne w szkole powszechnej (W.B.)	683.
Kulakowski S. — Pierwsza książka do nauki języka rosyjskiego dla Polaka	403.
Münster H. E. — Jugend und Zeitung	243.
Ostrowski J. — Obchody i uroczystości	683.
Pohoska H. — Nauczanie historii w szkole powszechnej (A. W. Tatomir)	301.
„Polska i Świat Współczesny“	308.
Pluciński M. — Budowa kajaka żaglowego P.Z. (W.B.)	682.
Rowid H. — Szkoła Twórcza	102.
Sierpiński W. dr. — Prelekcje	591.
Śliwiński F. — Zasady nowego ustroju szkolnictwa polskiego	403.
Świat i życie	177, 244, 308, 404, 525.
„Szkolnictwo prywatne“	404.
Wilde O. — „The Happy Prince“	404.
Ziemnowicz M. dr. — Szkolnictwo w Stanach Zjedn.	391.
„ — Nauczanie i wychowanie w St. Zjedn.	391.
„Zrab“ N 4/16“	101.
„Zrab“ Nr. 1/17	307.

Z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego
 tłoczono w druk. „Literackiej“ w Brześciu n.B., ul. 3-go Maja 3.

DZIENNIK URZĘDOWY KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO BRZESKIEGO

STYCZEŃ

1934 R.

T R E Ś Ć :

Poz.	Str.
1. Umundurowanie hufców szkolnych	3
2. Wypłata pensyj za order „Virtuti Militari“	4
3. Zmiany w składzie Państw Kom. Egz. dla naucz. szkół pow.	4
4. Mianowania tymczasowych nauczycieli	3
5. Boiska szkolne	6
6. Pomoce naukowe	6
7. Składki w szkołach	7
8. Konkurs	8
Komunikaty	9

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Rozkład materiału naukowego w szkole powszechnej od 16 do 31.1-34 r.	16
Rozkład materiału naukowego w klasie I gimnazjum na III okres roku 1933/34	68
Z wydawnictw	101

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
(Dąbrowskiego 8)
otwarta w godzinach od 16 do 20.

KURATOR OKRĘGU SZKOLNEGO BRZESKIEGO
PRZYJMUJE INTERESANTÓW W PONIEDZIAŁKI
I PIĄTKI OD GODZ. 12 DO 14^{ej}.

1.

MINISTERSTWO**Wyznań Religijnych i oświecenia Publicznego**

z dnia 19 grudnia 1933 r. Nr. I WF=3958/33.

Umundurowanie hufców szkolnych.

W ślad za przesłaną przy piśmie z dnia 3 lipca 1929 r. Nr. I WF=4400/29 Instrukcją Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego Nr. 13 L.dz. 6875/Og. z dnia 21 maja 1929 r. „Umundurowanie jednostek przysposobienia wojskowego“ Ministerstwo przesyła do wiadomości zarządzenie Państwowego Urzędu W.F. i P.W. z dnia 10 listopada b. r.

Naczelnik Wydziału
 (—) J. Błoński.

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH**Państwowy Urząd Wych. Fizycznego i Przysposobienia Wojsk.**

Warszawa, dnia 10 listopada 1933 r. Nr. 100/Og. Tel. 9.47-42.

W częściowym uzupełnieniu Instrukcji P.U.W.F. i P.W. Nr. 13 L.dz. 6875/Og. z dnia 21.V.29 roku zarządzam:

Na mundurach p.w. hufców szkolnych p.w. (p.w.k.) na lewym ramieniu powinny być naszyte tarcze z Nr. Nr. szkół, jak rozporządzenie o jednolitym ubiorze młodzieży szkół średnich, ogólnokształcących, zawodowych i t. d. Nr. 1/pr.341/33, ogłoszonym w Dz. Urzędowym Min. W.R. i O.P. Nr. 3 z dnia 30.IV.1933 r.

Dyrektor Państwowego Urzędu
 Wych. Fiz. i Przyp. Wojsk.

(—) Kiliński — Plk. Dypl.

2.

MINISTERSTWO**Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

dnia 20 grudnia 1933 r. Nr. B.P.-19559/33

Wyplata pensji za order „Virtuti Militari“ za rok 1934.

Opierając się na piśmie Ministerstwa Skarbu z dnia 9 grudnia 1933 r. Nr. D.III.20684/3/33, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, iż pensja orderowa, przypadająca kawalerom orderu „Virtuti Militari“ za rok 1934, ma być wypłacona jednorazowo w pełnej wysokości w terminie, poczynsz od dnia 2 stycznia 1934 r. na zasadach, ustalonych zarządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 4 marca 1929 r. L.D.VII.313/2.

Dyrektor Biura Personalnego

(—) Jan T. Lipka.

5.

KURATORJUM**Okręgu Szkolnego Brzeskiego****ZARZĄDZENIE**

z dnia 29 grudnia 1933 roku Nr. I-31399/33

w sprawie Państwowych Komisji Egzaminacyjnych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Nawiązując do okólnika tutejszego z dnia 14.X.1932 r. Nr. 15 (I-16885/32), zawiadamiam, że dla uzupełnienia poszczególnych Państwowych Komisji Egzaminacyjnych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych, mianowałem dodatkowo na zasadzie § 3 zarządzenia Ministra W. O. i O. P. z dnia 14.XII.1928 r. o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 ex 1929 r., poz. 3) do końca kadencji tych komisji, t. j. 31.VIII-1935 r.:

w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Brześciu n.B.
Członkiem: p. Bema Edwarda, zastępcę inspektora szkolnego w Kobryniu

i w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Prużanie
Członkami: p. Kamińskiego Wawrzyńca, zastępcę inspektora

szkolnego w Kosowie-Poleskim,
p. Tomakę Franciszka, zastępcę inspektora szkolnego w Prużanie.

P. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) R. Petrykowski.

4.

KURATORJUM**Okręgu Szkolnego Brzeskiego****OKÓLNIK NR. 1/34.**

z dnia 29 grudnia 1933 r. (Nr. I-31636/33)

w sprawie mianowania tymczasowych nauczycieli.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P., podanem do wiadomości Panów Inspektorów okólnikiem Kuratorjum Nr. 9/33 z dnia 7 kwietnia 1933 r. Nr. I-7524/33 nie może być nowomianowany nauczyciel zatrudniony w szkole I stopnia o 1 sile nauczycielskiej, powinien zaś rozpoczynać pracę szkolną w szkole wyżej zorganizowanej, pozostającej pod odpowiednim kierownictwem, możliwie w szkole przodującej. Zechcą zatem P. P. Inspektorowie zawczasu rozważyć sprawę rezerwowania wolnych etatów w szkołach II i III stopnia, a zwłaszcza w szkołach przodujących.

Nauczyciele początkujący, którzy w takiej szkole odbyli 2—3-letnią praktykę i dojrżeli już — zdaniem P. P. Inspektorów, do pełnienia skutecznej pracy w szkołach I stopnia, winni być przenoszeni — do takiej szkoły, a miejsca ich w szkole II — III stopnia, a przedewszystkiem w szkołach przodujących zajmą znowu nauczyciele początkujący.

W szkołach przodujących III stopnia corocznie przy najmniej jeden etat winien być zwalniany i obsadzany przez nauczycieli początkujących.

Zasady te wprowadzą P. P. Inspektorowie już od nowego roku szkolnego i przy wnioskach o nadesłanie podań kandydatów przedkładać będą równocześnie projekty zmian personalnych, koniecznych w związku z zatrudnieniem nauczycieli początkujących.

P. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) R. Petrykowski.

5.

KURATORJUM
Okręgu Szkolnego Brzeskiego
ZARZĄDZENIE

z dnia 2 stycznia 1934 r. 0-192/34.

w sprawie boisk szkolnych.

Stwierdzono, iż szereg szkół nie posiada całkowicie boisk, co w wysokim stopniu utrudnia racjonalne prowadzenie ćwiczeń cielesnych i wykorzystywanie przerw dla zabaw ruchowych działwy.

W związku z tem polecam Panom Inspektorom zająć się tą sprawą i wszcząć na terenie samorządów starania w kierunku przydzielenia zainteresowanym szkołom boisk, ewentualnie zapewnienia im korzystania z nadających się do prowadzenia ćwiczeń i zabaw miejsc.

P.o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) R. Petrykowski.

6.

KURATORJUM
Okręgu Szkolnego Brzeskiego
ZARZĄDZENIE

z dnia 2 stycznia 1934 roku Nr. I-31637/33

w sprawie pomocy naukowych.

P.P. Kierownicy(czki) szkół i nauczyciele(ki) kierujący(e) przedłożą Panom Inspektorom Szkolnym w nieprzekraczalnym terminie do dnia 10 lutego 1934 r. wykazy prenumerowanych w bieżącym roku szkolnym wydawnictw (Szkolna Gazetka Ścienna, Płomyk, Płomyczek, Ilustracja Szkolna) według podanego wzoru.

P.P. Inspektorowie zestawiają materiały dostarczone przez Kierownictwa poszczególnych szkół i przedłożą Kuratorjum wykazy obwodowe (według wzoru) do dnia 15 lutego 1934 roku.

P.o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) R. Petrykowski.

(wzór wykazu)

L. p.	Miejscowość nazwa szkoły	Stopień organiz.	Szkolna Gazetka Ścienna	Płomyk	Płomyczek	Ilustracja szkolna	Uwagi
			prenumeruje	egzemplarzy	egzemplarzy	egzemplarzy	
1	Pińsk Nr. 1	7-kl.	2	8	4	1	z fund. szkolnych
2	Hrymiacze	3-kl.	1	1	1	—	ze składek uczniów
3	Czernawczyce	5-kl.	1	2	2	1	z fund. gminnych
4	Rutki	2-kl.	—	1	1	1	prenumeruje naucz.
5	Ormiacze	1-kl.	1	1	1	—	z fund. gminnych
6	Hutki	1-kl.	—	1	1	—	prenumeruje naucz.

7.

KURATORJUM
Okręgu Szkolnego Brzeskiego
OKÓLNIK NR. 5/34.

z dnia 16 stycznia 1934 r. (O-813/34)

w sprawie składek w szkołach.

W związku z postanowieniami, zawartymi w okólnikach Pana Ministra W.R. i O.P. z dnia 13 stycznia 1931 r. I. Prez. 7815/30) (Dz. Urz. Min. WR i OP. Nr. 1, poz. 9) i z dnia 8 stycznia 1934 r. Nr. 3 (I.Pol.4235/33) przypominam i polecam najściślejsze stosowanie w sprawie składek w szkołach niżej wyszczególnionych zasad:

I. Poza składkami, opłacanymi przez młodzież szkolną na cele instytucji szkolnych, które sama młodzież zakłada i niemi kieruje — a które mają znaczenie pod względem wychowawczym — urządzenie zbiorów pieniężnych na terenie szkół dopuszczalne jest wyłącznie na cele:

- 1) Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych
- 2) L. O. P. P. w zakresie Kół Szkolnych
- 3) Ligi Morskiej i Kolonjalnej
- 4) Polskiego Czerwonego Krzyża
- 5) Funduszu szkolnictwa polskiego zagranicą
- 6) Dożywiania dzieci szkolnych (jako akcji o charakterze

samopomocowym), przyczem—o ile idzie o cele wymienione pod pkt. 2—6 akcję zbiórkową podejmować może jedynie sama młodzież, w ramach kół szkolnych, bez ingerencji nauczycielstwa.

II. Jest rzeczą szczególnie pożądaną, by i w powyższym zakresie młodzież szkolna nie była obciążona świadczeniami finansowymi, przerastającymi w sumie minimalne opłaty groszowe, na co Panowie Inspektorowie, Dyrektorzy i Kierownicy szkół oraz nauczyciele kierujący zwrócą baczną uwagę.

III. Wszelkie interwencje w przedmiocie jakichkolwiek zbiorów pieniężnych w szkołach ze strony jakichkolwiek osób czy organizacji społecznych należy bezwzględnie załatwiać odrobinie z powołaniem się na niniejszy okólnik.

Za przestrzeganie niniejszego zarządzenia o d p o w i e d z i a l n i s ą o s o b i ś c i e Panowie Inspektorowie Szkolni, Dyrektorzy i Kierownicy Szkół oraz nauczyciele kierujący.

P. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) R. Petrykowski

K O N K U R S.

Rada Szkolna Powiatowa w Łomży ogłasza konkurs na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych 5-go stopnia:

- 1) im. dr. Sł. Czerwińskiego w Łomży
- 2) im. St. Staszica w Łomży
- 3) w Śniadowie
- 4) w Nowogrodzie.

Należyście udokumentowane podania należy wnosić drogą służbową do Inspektora Szkolnego w Łomży w terminie 6-cio tygodniowym od dnia niniejszego ogłoszenia.

Przewodniczący

Rady Szkolnej Powiatowej

(—) J. Chmiel.

K O M U N I K A T Y.

K O M U N I K A T

w sprawie zmian na stanowiskach wizytatorów nauki religii rzymsko-katolickiej na terenie Diecezji Pińskiej.

Na podstawie pisma Kurji Biskupiej Pińskiej z dnia 24.VIII. 33 r. L. 3201/33 Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego zawiadamia, że ks. d-r Michał Krzywicki został zamianowany Zastępcą Wizytatora Diecezjalnego Nauki Religii Rzymsko-Katolickiej na miejsce zastępcy dotychczasowego ks. kan. Fabjana Szczerbickiego.

Pozatem Kurja Biskupia Pińska zawiadomiła pismem z dnia 15.XII. 1933 r. L. 5608/33, że wizytatorami nauki religii rzymsko-katolickiej w szkołach powszechnych wyszczególnionych niżej dekanatów zostali zamianowani, poza miejscowymi księżmi dziekanami, następujący księża proboszczowie:

- 1) Na dekanat Piński — Ks. Adam Suchwałko, proboszcz parafji Janów.
- 2) Na dekanat Bielski — Ks. Kan. Jan Warpechowski, proboszcz parafji Boćki.
- 3) Na dekanat Brzeski — Ks. Kan. Lucjan Żołądkowski, proboszcz parafji Grajewskie Przedmieście w Brześciu n.B.
- 4) Na dekanat Ciechanowiecki — Ks. Fabjan Poczo-but = Odlanicki, p. o. proboszcza parafji Śledzianów.
- 5) Na dekanat Łuniniecki — Ks. Piotr Tatarynowicz, p. o. proboszcza parafji Stolin.

K O M U N I K A T

w sprawie Państwowego Instytutu Nauczycielskiego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłasza konkurs na urlopy płatne dla kandydatów na I rok Instytutu w roku szkolnym 1934/35. Podania wraz z potrzebnymi dokumentami należy wnosić drogą służbową do Ministerstwa do dnia 1.III.34 r., kolokwjum wstępne odbędzie się dn. 18 czerwca (godz. 8 rano, w Instytucie Nauczycielskim w War-

szawie, Al. Ujazdowskie 20). O przyjęcie mogą ubiegać się kierownicy i stali nauczyciele (mężczyźni i kobiety) szkół powszechnych, szkół ćwiczeń i szkół specjalnych, którzy ukończyli najpóźniej w r. 1931 Wyższy Kurs Nauczycielski lub analogiczne studja, posiadają jeden z języków obcych i nie przekroczyli 35 roku życia. Szczegóły są podane w komunikacie P. I. N.

K O N K U R S.

na urlopy płatne dla słuchaczy Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie.

Niniejszem ogłasza się konkurs na urlopy płatne dla kandydatów na I-szy rok Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie w roku szk. 1934/35 na podstawie następujących warunków:

1. O przyjęcie mogą się ubiegać kierownicy(czki) i stali (le) nauczyciele(ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich i szkół specjalnych, którzy(e) najpóźniej w roku 1931 ukończyli(ły) Wyższy Kurs Nauczycielski lub analogiczne studja.

2. Przy przyjmowaniu będą przede wszystkim uwzględnione osoby, które wykazały szczególne zainteresowania i uzdolnienia pedagogiczne oraz zamilowanie do pracy o charakterze społecznym na terenie szkoły (zrozumienie wpływu czynników socjologicznych w poznaniu dziecka, współpraca szkoły z domem i t. d.).

3. Kandydaci winni posiadać znajomość jednego z języków obcych (angielskiego, francuskiego lub niemieckiego) w stopniu umożliwiającym im korzystanie z literatury naukowej.

4. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, którzy nie ukończyli 35 lat życia.

5. Podania o przyjęcie na I-szy rok studjów w Instytucie Nauczycielskim należy wnosić drogą służbową do Ministerstwa W.R. i O.P. w terminie do dnia 1 marca 1934 r. i zaopatrzyć w następujące załączniki:

a) dokładny życiorys, własnoręcznie napisany, z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studjów i

praktyki nauczycielskiej. W życiorysie należy pomieścić szczegółowe sprawozdanie z dotychczasowej pracy wychowawczej, dydaktycznej i społecznej. Do życiorysu należy dołączyć referat na temat dokonanych przez petenta spostrzeżeń z życia dzieci na podstawie dotychczasowej praktyki;

- b) świadectwa szkolne i egzaminacyjne oraz inne dowody dokonanych prac i odbytych studjów, np. zaświadczenia z udziału w kursach wakacyjnych (w oryginałach),
- c) odpis wykazu stanu służby,
- d) wykaz przerobionej lektury,
- e) deklarację, według załączonego wzoru,
- f) 2 nienaklejone fotografie z własnoręcznym czytelnym podpisem.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy ponadto wyciąg z wykazu kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię o kandydacie.

6. O ostatecznem przyjęciu do Instytutu rozstrzygnie kollokwjum wstępne, które odbędzie się 18 czerwca 1934 r. godz. 8 rano) w Instytucie (Al. Ujazdowskie 20).

Przy kollokwjum tem winni kandydaci wykazać znajomość anatomji i fizjologii człowieka w zakresie podręcznika Sosnowskiego lub Wychowskiego oraz ogólną znajomość najnowszych kierunków wychowania i nauczania np. na podstawie przestudjowania dwu poniższych książek:

- 1) J. Jotejko — Jedność szkolnictwa ze stanowiska psychologii potrzeb społecznych. Warszawa, Nasza Księgarnia r. 1930.
- 2) Rowid — Szkoła twórcza. Kraków, — Gebethner i Wolff.
- 3) Hessen — Podstawy pedagogiki.

Jeżeli z dotychczasowych studjów kandydata nie wynika w sposób niewątpliwy, iż opanował on dostatecznie język obcy, sprawdzona będzie przy egzaminie jego znajomość posługiwania się literaturą w języku obcym.

7. Kandydaci dopuszczeni do egzaminu wstępnego podani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan zdrowia umożliwia im studja.

8. Nauczyciele przyjęci do Instytutu otrzymają płatny urlop (względnie płatny za zwrotem kosztów zastępstwa lub bezpłatny) na pierwszy rok studjów, t. j. na rok szkolny 1934/35 na warunkach określonych w deklaracji. Zależnie od wyników pracy w pierwszym roku studjów urlop zostanie przedłużony na następny rok szkolny.

Kuratorja Okręgów Szkolnych skierują do Ministerstwa podania kandydatów wraz z odpowiednimi wnioskami oraz z opinią o pracy, uzdolnieniach ogólnych i pedagogicznych w terminie do dn. 15 kwietnia 1934 r. przy wykazach zawierających wyciągi z podań kandydatów z podziałem na następujące rubryki: 1) L.p., 2) Nazwisko i imię, wiek, wyznanie, stan cywilny, 3) Stanowisko służbowe i miejsce pracy, 4) Ilość lat pracy, 5) Kwalifikacje, 6) Znajomość języka obcego i jakiego, 7) Krótki wyciąg z ogólnej opinii o pracy, 8) Wniosek Kuratorjum. Uwagi.

Po rozpatrzeniu podań Ministerstwo zawiadomi Kuratorja, którzy z kandydatów, mają przybyć na kolokwjum wstępne, a następnie, którzy z nich zostali przyjęci na pierwszy rok studjów w związku z wynikiem kolokwjum wstępnego.

Liczba miejsc będzie ograniczona, wobec tego będą mogli być przyjęci istotnie tylko wybitniejsi nauczyciele.

D e k l a r a c j a .

Prosząc o przyjęcie do Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, niniejszem zobowiązuję się:

1. przestrzegać ściśle postanowień regulaminów, obowiązujących w Instytucie Nauczycielskim;

2. nie obejmować bez porozumienia z dyrekcją Instytutu Nauczycielskiego żadnych zajęć ubocznych;

3. w razie uzyskania celem pracy w Instytucie Nauczycielskim urlopu płatnego, pracować — niezależnie od zobowiązań, przyjętych uprzednio z powodu pobierania stypendjum, czy urlopu płatnego — w ciągu lat czterech od daty ukończenia Instytutu w szkolnictwie państwowem lub publicznem na stanowisku, które wyznaczą mi władze szkolne najdalej w tymże okresie czasu.

Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam władzom szkolnym, przerwał... studia, lub po ich ukończeniu nie wypełni... zobowiązań wyżej wymienionych w punkcie 3, zobowią-

wiążuję się zwrócić do Skarbu Państwa całą kwotę, otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studjów w Państwowym Instytucie, odbytych na podstawie urlopu płatnego.

.....
podpis

Kierownik szkoły
Nauczyciel klasowej w

.....
w powiecie

w dnia 193 r.

S P R A W O Z D A N I E

z działalności Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego przy
Kuratorjum O. S. Brzeskiego za m-c grudzień 1933 r.

Okręgowy Komitet Nauczycielski przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego podaje do wiadomości Ogółu Nauczycielstwa w Okręgu, że w miesiącu grudniu 1933 r. wpłynęło do Kasy Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego:

1. od nauczycielstwa szkół powszechnych	—	5.344 zł. 42 gr.
2. " " " średnich	—	403 „ 27 „
3. " " zakładów kształcenia nauczycieli	—	111 „ 46 „
4. " " szkół zawodowych	—	99 „ 05 „
5. " " " rolniczych	—	34 „ 07 „
6. " " " prywatnych	—	195 „ 51 „
7. od urzędników Kuratorjum i Inspektoratów Szkolnych	—	164 „ 87 „
Razem:		6.352 zł. 05 gr.

W okresie sprawozdawczym wydatkowano:

1. na druki i blankiety	—	136 zł. 30 gr.
2. za doręczanie pieniędzy i listów	—	6 „ 95 „

oraz przyznano

3.	22	nauczycieli(k)om	zapomogi	á	100 zł.	—	2.200 zł.
4.	9	"	"	á	80 "	—	720 "
5.	20	"	"	á	60 "	—	1.200 "
6.	23	"	"	á	50 "	—	1.500 "
7.	12	"	"	á	40 "	—	480 "
8.	11	"	"	á	30 "	—	330 "

Razem: 6,223 zł. 25 gr.

Saldo — 128 zł. 25 gr.

Następne sprawozdanie za czas od 1 stycznia do 30 marca 1934 r. ukaże się w numerze kwietniowym Dziennika Urzędowego Kuratorjum.

Przewodniczący
Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego
(—) R. Petrykowski.

Sekretarz:

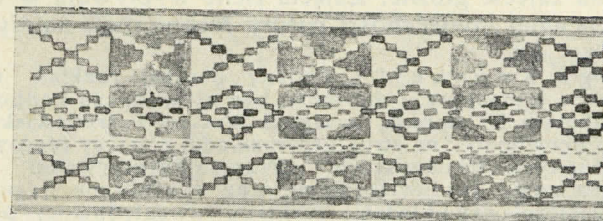
(—) F. Peszek.

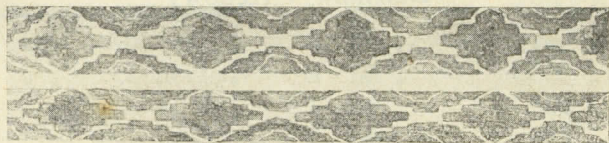
Skarbnik:

(—) M. Kucewicz.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Poświęcona pracy nauczycielstwa w szkole i poza szkołą.

OD REDAKCJI.

CELEM UNIKNIĘCIA NIEPOROZUMIEŃ REDAKCJA STWIERDZA, ŻE UMIESZCZANYCH W CZĘŚCI NIEURZĘDOWEJ ARTYKUŁÓW NIE NALEŻY UTOŻSAMIAĆ Z POLECENIAMI WŁADZ SZKOLNYCH. TREŚĆ I WNIOSKI, ZAWARTE W ARTYKUŁACH, SĄ WŁASNOŚCIĄ POSZCZEGÓLNYCH AUTORÓW, I TYLKO JAKO PODSTAWA DYSKUSJI POKRYWAJĄ SIĘ Z ZAMIERZENIAMI KURATORJUM. O ROZPOCZĘCIE TEJ DYSKUSJI REDAKCJA APELUJE DO OGÓŁU NAUCZYCIELSTWA.

Rozkład materiału naukowego w szkole powszechnej od 16 do 31 stycznia 1934 r.

Uwagi do rozkładu materiału.

Myśl podania części nieurzędowej rozkładu materiału wyłoniła się z troski o należyte wyzyskanie czasu i aktualnych tematów. Wszystkie podane rozkłady odnoszą się do okresu poświątecznego — obejmują czas od 16-go stycznia do końca tego miesiąca, i odnoszą się do szkół o różnym stopniu organizacji; uwzględniono szkoły o oddziałach łączonych, oraz takie, gdzie każdy oddział uczy się oddzielnie.

W odniesieniu do szkół pierwszego typu, które wszakże liczebnie przeważają, wysuwa się zagadnienie organizowania t. zw. zajęć cichych dla jednego oddziału, podczas gdy drugi oddział ma zajęcia głośne. Zajęcia ciche wpływają w tym wypadku z pewnej konieczności natury technicznej; należy jednak

*) Uwaga Redakcji: Podany poniżej rozkład materiału jest tylko orjentacyjny, i nie może być niewolniczo kopjowany nawet w szkołach III stopnia, warunki bowiem i środowisko szkoły wpłynęły decydująco na strukturę rozkładu, z natury rzeczy odmienną niż w innych środowiskach. Przy opracowywaniu rozkładu, poza momentami środowiskowymi, oraz specyficznymi potrzebami młodzieży, które przy układaniu rozkładu uwzględniano, posługiwało się charakterystyką poszczególnych okresów rozwojowych z książki Dr Kuchty „Rozwój psychiczny młodzieży”.

utrzymać je na poziomie dążeń pedagogiki współczesnej, która za ich pomocą chce rozwijać samodzielność pracy ucznia. Z tego względu zajęcia ciche muszą być przez nauczyciela przemyślane z punktu widzenia celu, jakiemu mają służyć. Mają one, pomijając zasadnicze cele każdej lekcji, za zadanie:

a) samodzielne przygotowanie ucznia do lekcji przyszłej, np. — wypisywanie podczas cichego czytania wyrazów niezrozumiałych, wyrazów o trudnej pisowni, samodzielne odczytywanie map, obserwacji okazów z przyrody i t. p.,

b) utrwalenie lub praktyczne zastosowanie wiadomości, nabytych na poprzednich lekcjach głośnych, np. pisanie ćwiczeń ortograficznych, rozwiązywanie zadań, samodzielne wypracowania na tle lekcji przerobionej, pisemne streszczenia tych lekcji, rysowanie i t. p.

Oprócz przemyślanego dostosowania zajęć cichych do lekcji głośnych należy, zgodnie z myślą przewodnią nowych programów szkół powszechnych, uwzględnić zasady korelacji poszczególnych przedmiotów nauczania, środowisko, z którego działwa pochodzi i które dostarcza materiału do nauczania, oraz mieć na uwadze momenty praktyczno-życiowe i ogólnopaństwowe z każdego przedmiotu.

Kardynalnym warunkiem do osiągnięcia dodatnich wyników czy to przy nauce cichej czy też głośnej jest planowość pracy, albowiem planowość w każdej pracy, a w pracy nauczycielskiej tembardziej, stanowi pierwszą i najgłówniejszą podstawę, dzięki której osiągamy najlepsze rezultaty swoich wysiłków. Nauczyciel musi przestrzegać gruntownie obmyślanej planowości w rozkładzie materiału na cały rok szkolny i w bardziej szczegółowym jego podziale na mniejsze okresy. Takie postępowanie ułatwia mu prowadzenie zajęć szkolnych, nadaje pewności działania w samym toku lekcji oraz zapewnia aktywny udział dzieci we wspólnej pracy z nauczycielem.

Rysunki (1 godz., 2 razy tygod.)	Zajęcia praktyczne (2 godziny)	Śpiew (1 godz., 4 razy)	Ćwiczenia cielesne (2 godz., 4 razy)	U w a g i
Rysunek z pa- mięci. „Moja zabaw- ka w czasie świąt“.	1. Lepienie z plasteliny za- bawki, którą dziecko do- stało na świę- ta			Środowisko dziecka miej- skie. Dzieci, z kl. I-ej tutejszej szkoły są prze- ważnie ze sfe- ry robotniczej Brakuje im w domu wyżycia się w zabawach. Każdą podaną zabawę przez nauczycielkę, szczególnie ruchową, przyjmują z zapałem. Lubią bajki o zwierzętach.
Uwaga Wia- domo nauczy- cielce, że każ- de dziecko dostało za- bawkę w szko- le lub w domu	2. Mycie rąk po lepieniu.	Nauczanie piosenkipt. „Hej, miła godzinka, stroi się choinka. (Słowa Lu- cyny Krze- mienickiej muz. J. Wesołow- skiego.		
Rysunek z wyobraźni. „Idzie do nas choinka“.	3. Uzupełnie- nie zabawek na choinkę i sprzątanie kla- sy po robo- tach		Insceniza- cja piosen- ki. „Hej, miła go- dzinka stroi się choin- ka“	

Religia (2 godziny tygodniowo)	J ę z y k p o l s k i (7 godzin tygodniowo)	Rachunki (3 godziny tygodniowo)
	2. Rozmowa nauczyciela z dziećmi na temat: „Skąd przyszła choinka do naszej szkoły?” „A skąd przyszła do domu?” Wprowadzenie „ch”: Dzieci rysują w zeszytach choinkę i podpisują: „moja choinka”, a potem następuje analiza wyrazu i wydzielenie poznanego głosu „ch”. Czytanie z elementarza str. 52 i poznanie głoski „ę”. Czem ubieramy choinkę? (Przeгляд zrobionych zabawek). 2. Zapisanie w zeszycie. Na choinkę mamy: koszyki, pajace i t. d. 3. Ubieranie choinki w klasie. U w a g a — Choinka stoi w klasie do 2-go lutego. Przeżycia dzieci przedłużone. Dzieci, które w domu choinki nie miały, przez dłuższy czas będą na nią patrzyły w klasie. Czytanie str. 53 — Wspomnienia moich zabawek (utrwalenie „ch”, „ę”). Klasy starsze zrobiły dla I klasy szopkę, którą nauczycielka postawi pod choinką. Ćwiczenia w mówieniu. Obserwacja szopki i porównanie z obrazkiem w książce na str. 54.	Liczenie na wykonanych przez dzieci rysunkach

Rysunki (1 godz., 2. razy tygod.)	Zajęcia praktyczne (2 godziny)	Śpiew (1 godz., 4 razy)	Ćwiczenia cielesne (2 godz., 4 razy)	U w a g i
	4. Mycie rąk			Współpraca domu ze szkołą. Nauczycielka zorganizowała opiekę klasową. Zaznajamia stopniowo rodziców z metodą pracy ucznia. Zorganizowała samopomoc materialną wśród rodziców dla dzieci

Religia (2 godziny tygodniowo)	J ę z y k p o l s k i (7 godzin tygodniowo)	Rachunki (3 godziny tygodniowo)
	Treść w książce stała się rzeczywistością. Dzieci klasy I piszą podziękowanie klasie V za szopkę. Czytanie podziękowania, poprawianie i dorzucanie wyrazów, odpowiednich do całości tekstu. Przepisanie z tablicy do zeszytu. Jedno z dzieci pójdzie złożyć podziękowanie za zrobienie szopki klasie V. Opowiadanie na podstawie obrazka powiększonego z książki na str. 55. Nawiązanie do zwyczaju, jaki istnieje w Brześciu. — Chłopcy chodzą po domach z gwiazdą i śpiewają kolendy. Wypowiadanie się dzieci i zapisywanie na tablicy zdań, przepisanie ich do zeszytu pod kierunkiem nauczycielki. Użycie kropek i zastosowanie znaku zapytania. Obserwacja obrazka na str. 56. Wypowiadanie się dzieci na temat: co widzę, z czego może być zrobiona taka harmonijka. Robienie na zajęciach praktycznych z kartonu harmonijek. Zapisanie w zeszycie wyrazu: harmonijka, analiza wyrazu i wyodrębnienie głoski „h”, zastosowanie wyrazu harmonijka w zda-	Doliczanie i odliczanie na zrobionych harmonijkach

Rysunki (1 godz., 2 razy tygod.)	Zajęcia praktyczne (2 godziny)	Śpiew (1 godz., 4 razy)	Ćwiczenia cielesne (2 godz., 4 razy)	U w a g i
Rysunek z wyobraźni „Kolędniczy”.		Powtarzanie znanych kolend.		
			Zabawy na śniegu. Lepienie bałwana.	
	Hajmonijka z kartonu.			

Religia (2 godziny tygodniowo)	J ę z y k p o l s k i 7 godzin tygodniowo	Rachunki (3 godziny tygodniowo)
	niu „Robiliśmy w szkole harmonijki z kartonu“. Czytanie z książki na str. 56 i uwzględnienie szczególne wyrazu „Helenka“. Wprowadzenie „H“. Dalsze czytanie zdaniami, z uwzględnieniem treści, jak: wyszukanie zdań, w których mowa, z czego zrobiona harmonijka, dla kogo dzieci zrobiły harmonijki i t. d. U w a g a. Str. 57 opuszczamy, ponieważ dzieci znają cyrk, jako zwierzyńiec, a nie widziały przedstawień cyrkowych. Czytankę tę weźmiemy wówczas, kiedy cyrk przyjedzie do Brześcia z odpowiednim widowiskiem dla dzieci.	(zepsuło się przy odejmowaniu, zliczanie harmonijek jednakowej barwie. Barw kilka)

W powyższym rozkładzie materiału uwzględniliśmy 3 tematy w domu i szkole, w czasie świąt Bożego Narodzenia. 2. Uroczysta domem. Obserwacja kołędni

Rysunki (1 godz., 2 razy tygod.)	Zajęcia praktyczne (2 godziny)	Śpiew (1 godz., 4 razy)	Ćwiczenia cielesne (2 godz., 4 razy)	U w a g i

do ćwiczeń w mówieniu, czytaniu i pisaniu: 1. Przeżycia dzieci stość szkolna — Choinka. 3. Przejawy życia poza szkołą i poków.

Klasa II. szkoły

Religia	J ę z y k p o l s k i	Rachunki
Pogadanka o świętach Bożego Narodzenia.	Wrażenia ze spędzonych świąt.	Mnożenie: pierwsza i druga ćwiartka tabeli mnożenia. Opracowanie dzieł „po kilka” w tym samym zakresie. Materiał oparty na przeżyciach świątecznych: rozbiór choinki, chowanie zabawek, które trzeba rozdzielać po kilka do przegródek w pudełkach.
Utrwalanie wiadomości zdobytych na podstawie obserwacji w kościele i domu.	Mówienie. Swobodne i samorzutne wypowiedzianie się dzieci. Próba ułożenia opowiadania: „Jak dzieci z naszej klasy spędziły święta?”.	
Kolendy: 1. „Bóg się rodzi”. Wyjaśnienie: „Bóg a rodzi się. Moc a truchleje. Pan niebiosów a obnażony”.	Pisanie. Zapisanie opowiadania: „Jak spędziliśmy święta” na tablicy i przepisanie do zeszytów oraz do dzienniczka klasowego. Zwrócenie uwagi na „ó”, wymieniające się z „o”.	
2. Lulajże Jezuniu.	Czytanie. Przygotowanie do naszej szkolnej choinki. Powtórne przeżycia dzieci w społeczności szkolnej i przy wspólnej pracy. Czytanie i wyuczenie wiersza: „Choinka” z podziałem na role. Z „Płomyczka” Nr. 15 z 1933 r. „Wschodzi gwiazda” czytanie i opracowanie przedstawienia. (Wszystkie dzieci mają ten numer Płomyczka).	Kostjumy do przedstawienia. Obliczanie bibuły, papieru (cena, barwy) i t. p. przy mnożeniu.
Rozbiór „Dzień Boskich Przykazań”. I, II i III przykazanie	Pisanie i mówienie. List do „Płomyczka”. „Jak odbyła się w naszej szkole choinka i przedstawienie z Płomyczka”. Najpospolitsza wymiana „ó” z „o”.	
	Poprawienie listu.	
	Wycieczka na pocztę. Wrzucenie listu i zwiedzenie poczty:	Znaczki pocztowe po 5 gr.

powszechniej w mieście.

Rysunki	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	U w a g i
1. „Jak wyglądała moja choinka”.	Kostjumy do przedstawienia. Ścieg przed igłą. Podział klasy na grupy. Jedne dzieci szyją kostjumy, inne wykańczają zabawki na choinkę. Mycie rąk.	Kolendy: „Przybieżeli do Betleem pasterze” i powtórzenie znanych pieśni.	Zabawy na śniegu. Saneczkozwanie, zabawa w śnieżki odmiatanie śniegu. Prawidłowe oddychanie. Wprowadzenie nowych zabaw: Rzemieślnicy, Czarny lud, Piłka w półkolu.	Klasa bardzo żywa, interesuje się inscenizacją, chętnie bardzo czyta. Lubią bajki z życia dzieci. Interesują się tem, jak powstają przedmioty np. książka, piórnik. Lubią prace ręczne,
2. Nasze przedstawienie z „Płomyczka”.				
	Robienie korperty.	Piosenki zimowe.		

Religia	J ę z y k p o l s k i	Rachunki
Stosunek do Boga	„Jak list dostanie się do Warszawy?“ Czytanie: Wybrane z książek czytanki, uzupełniające powyższe zagadnienie: „Prędko i dobrze“, „Listonosz“. Praca człowieka.	poznanie i innych znaczków do listów do pocztówek Materiał wyzyskany przy dzieleniu i mnożeniu.
Modlitwa przed pracą i po pracy.	Zebranie materiału przerobionego i zanotowanie w dzienniku klasowym.	Spalanie węgla w piecach i w domu.
Praca a święto.	Mróz i zimno. Czytanki: „W mroźny dzień“, „Kupujmy węgiel“. Wycieczka do składu z węglem — poszanowanie pracy człowieka. Opowiadanie nauczyciela: „Jak to było przy kominku dawno, kiedy żył jeszcze dziadek mój.“ Czytanka: „Przy ciepłym piecu“.	

Rysunki	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	U w a g i
3. Poczta w Brześciu (wspomnienia z wycieczki).	Saneczki z kartonu. Po każdej lekcji zajęć praktycznych dzieci uprzątają klasę, myją ręce. Dzieci zdejmują buciki, ponieważ w szkole chodzą w pantofelkach, sznurowanie bucików. Wieszanie palt na właściwych miejscach. Karmienie ptaków.	1. Sanna. 2. Ślizgawka.		
4. Skład węgla (wspomnienia z wycieczki).				

Klasa III szkoły

Książka: Rossowski. Pfauwna

Religja	Język polski	Historja	Geografja	Przyroda
Poga- danka o świę- tach Bo- żego Na- rodze- nia. I, II i II. Przyka- zanie boskie.	Ćwiczenia w mówieniu. Jak spędziły dzieci święta, czy plan pra- cy, podjęty na czas świąt został wykona- ny? (Opracowanie przedstawienia na szkolną, wspólną cho- inkę). Zanotowanie wrażeń o szkolnej cho- ince do dziennika kla- sy, podobnie, jak w klasie II. Opowiada- nie 2 obrazków, two- rzących całość — wy- jatkę z przedstawie- nia szkolnego. Nada- nie tytułu całości opo- wiadania. P i s a n i e Samodzielne zapisa- nie kilku zdań na podstawie obrazków omawianych. Ćwiczenia ortograficz- ne na tle obrazków (k-g, śnieg, kruk). Czytanki: „Zima“ str. 64 § 67, opracowanie czytanki. Ćwiczenia gramatycz- ne na tle czytanki: „Zima“, zdania oznaj- mujące.		Pocztą. Życzenia świą- teczne. Dzieci przynoszą kartki z ży- czeniami świą- tecznymi. Od- czytują ze stempla pocztowego skąd one przysły z jakiego miasta czy poczty. Wycieczka na pocztę. Telegraf, tele- fon.	Świeże po- wietrze. Przewie- trzenie w czasie zi- my: miesz- kań, naszej szkoły. Wentylato- ry. Czyste powietrze dla człowie- ka chorego na płuca.

powszechniej w mieście.

„Pierwsze czytania“ dla III oddziału

Rachunki	Rysunki	Roboty (za- jęcia pra- ktyczne)	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi o klasie
Mnożenie w zakresie tabliczki mnożenia na treści do zadań z okresu świąt n. p. Znaczki pocztowe 5 gr. przykle- jono do 8 pocztówek i t. d. Świeczki na choinkę	Rysunek z z pamięci „Pocztą w Brześciu“.	Płukanie gardła. Przyrządza- nie płynu do płuka- nia gardła. (Kilka wy- padków choroby an- giny w kla- sie).	Powtó- rzenie kolend.	Ćwiczenia cielesne w/g ukła- du dla dzie- ci 9, 10, 11 lat. Zabawy na śniegu sa- neczkowa- nie, lepiej nie bałwa- na.	Klasa, li- cząca 70 dzieci. Za- znacza się już w kla- sie poczu- cie solidar- ności. Dzieci lu- bią same przedsta- wiać. Chęt- nie słucha- ją czytania, w którym opisane są zdarzenia z życia dzieci na szero- kim świe- cie n. p. z Płomyczka: „Muszę ich odnaleźć“. W klasie przeważa element ze środowiska urzędnicze- go i to 80%
Mnożenie 2 cyfrowej przez jed- nocyfrową. np. opłata wstępu na ślizgawkę 15 gr, Ile zapłaci- ło 6 dzieci					
Obliczanie „denarów królowej“.					
Mnożenie liczb 2 cyf- rowych przez 2 cyf- rowe treści do zadań koszt utrzy- mania w szpitalu.				Opraco- wanie piose- nek z czytanki „Zima“.	

Klasa III szkoły

Książka: Rossowski. Pfauwna

Religja	Język polski	Historja	Geografia	Przyroda
Poga- danka o świę- tach Bo- żego Na- rodze- nia. I, II i III. Przyka- zanie boskie.	Ćwiczenia w mówieniu. Jak spędziły dzieci święta, czy plan pra- cy, podjęty na czas świąt został wykona- ny? (Opracowanie przedstawienia na szkolną, wspólną cho- inkę). Zanotowanie wrażeń o szkolnej cho- ince do dziennika kla- sy, podobnie, jak w klasie II. Opowiada- nie 2 obrazków, two- rzących całość — wy- jatkę z przedstawie- nia szkolnego. Nada- nie tytułu całości opo- wiadania. P i s a n i e Samodzielne zapisa- nie kilku zdań na podstawie obrazków omawianych. Ćwiczenia ortograficz- ne na tle obrazków (k-g, śnieg, kruk). Czytanki: „Zima“ str. 64 § 67, opracowanie czytanki. Ćwiczenia gramatycz- ne na tle czytanki: „Zima“, zdania oznaj- mujące.		Poczta. Życzenia swia- teczne. Dzieci przynoszą kartki z ży- czeniami swia- tecznymi. Od- czytują ze stempla pocztowego skąd one przysły z jakiego miasta czy poczty. Wycieczka na pocztę. Telegraf, tele- fon.	Świeże po- wietrze. Przewie- trzenie w czasie zi- my: mies- kań, naszej szkoły. Wentylato- ry. Czyste powietrze dla chorego na płuca.

powszechniej w mieście.

„Pierwsze czytania“ dla III oddziału

Rachunki	Rysunki	Roboty (za- jęcia pra- ktyczne)	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi o klasie
Mnożenie w zakresie tabliczki mnożenia na treści do zadań z okresu świąt n. p. Znaczki pocztowe 5 gr. przykle- jono do 8 pocztówek i t. d. Świeczki na choinkę	Rysunek z z pamięci „Poczta w Brześciu“.	Płukanie gardła. Przyrządza- nie płynu do płuka- nia gardła. (Kilka wy- padków choroby an- giny w kla- sie).	Powtó- rzenie kolend.	Ćwiczenia cielesne w/g ukła- du dla dzie- ci 9, 10, 11 lat. Zabawy na śniegu sa- neczkowa- nie, lepie- nie bałwa- na.	Klasa, li- cząca 70 dzieci. Za- znacza się już w kla- sie poczu- cie solidar- ności. Dzieci lu- bią same przedsta- wiać. Chęt- nie słucha- ją czytania, w którym opisane są zdarzenia z życia dzieci na szero- kim świe- cie n. p. z Płomyczka: „Muszę ich odnaleźć“. W klasie przeważa element ze środowiska urzędnicze- go i to 80%
Mnożenie 2 cyfrowej przez jed- nocyfrową. np. opłata wstępu na ślizgawkę 15 gr. Ile zapłaci- ło 6 dzieci					
Obliczanie „denarów królowej“.					
Mnożenie liczb 2 cyf- rowych przez 2 cyf- rowe treści do zadań koszt utrzy- mania w szpitalu.				Opraco- wanie piose- nek z czytanki „Zima“.	

Religja	Język polski	Historja	Geografja	Przyroda
	Wiersz: „Ostatnia wola”. Czytanka: „Denarek Królowej” str. 78 § 63 Ćwiczenia gramatyczne na tle czytanki zdania twierdzące i przeczące. Ćwiczenia ortograficzne. Cąg dalszy p.b., d.t.	Dobrocé Królowej Jadwigi. Grunwald. Testament Jadwigi.		Doświadczenia z powietrzem Palenie się świecy, powietrze zimne, gorące. Czad, zatrucie czadem przez nieumiejętne palenie w piecu (zasuwanie szybra) Baloniki—wypełnione powietrzem, jako zabawka, zwierzęta gumowe.

Rachunki	Rysunki	Roboty (zajęcia praktyczne)	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi o klasie
	Rysunek z wyobraźni „Denarek Królowej”.	Wycinanie witrażów z bibułki do szpitala miejskiego.			

Klasa IV szkoły

Religia	Język polski Książka „Pierwsze czytania” Porazińska i Kossowski	Przy- roda	Geografia	Historja
Zebranie przeżyć z okresu świąt Bo- żego Na- rodzenia	M ó w i e n i e Opowiadanie o spe- dzonych świątach Bo- żego Narodzenia przez dzieci.	Woda, jako rozpu- szczal- nik. Fil- try w Brze- ściu. Wycie- czka. Studnie w Brze- ściu. Ogrze- wanie się wody	Powtórna podróż Wi- słą od źró- deł do ujścia.	Cykl I. W służbie Ojczyzny
Z katechi- zmu Bóg miłuje lu- dzi. Wyr- azem Boże Narodze- nie	Dzieci miały zebrać opowiadania o świę- tach Bożego Naro- dzenia z pism.	Central- ne o- grzewa- nie w naszej szkole gorącą wodą		
Miłość Boga	Odczytywanie wspól- ne zebranego mater- jału.			
(2 przyka- zania mi- łości)	Pisanie. Wypracowa- nie: „Moja choinka”			
Akt miłości.	Mówienie. Opowiada- nie na podstawie o- brazków: „Przy ko- minku ciepło, dobrze — a na dworze sro- ga zima”. Tytuł obra- zka, tytuł opowiada- nia: Rzeki stanęły. Wiersz: „Zima” str. 84 § 44 opracowanie Poprawa wypracowa- nia.		Wisła gór- ska nieure- gulowana i niespła- wna. Prze- msza.	

powszechnej w mieście.

Rachunki	Rysunki	Roboty (zajęcia praktycz- ne)	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi o klasie
Zadania w zakresie 10,000 4 działania na liczbach całkowi- tych	Rysunek z pamięci po odbytej wy- cieczce do filtrów		Piosen- ka „Zi- ma”		Dzieci ze sfer rodzin urzędni- czych i ro- botniczych.
Treść za- dań: Koszt zbu- dowania filtrów w Brześciu		Albumy do wycinków z gazet.		Ćwiczenia cielesne układ dla dzieci do 9,10 i 11 lat.	Element pierwszy przeważa. Zaintereso- wania kla- sy są róż- norodne.
Zużycie wody przez szkołę w przeciągu miesiąca, roku.				Zabawy na śniegu.	Wyróżniają się jednak 2 grupy: I. grupa interesuje się historją, przyrodą, II. zaś uja- wnia zain- teresowa- nia techni- czne.
Zużycie węglą przez szkołę i koszt opa- lania szko- ły który po- nosi Magi- strat.				„Wojna, podjazd sanecko- wy”.	Dziewczyn- ki w nauce przodują.
Wywóz wę- gla z Pol- ski. Dane oparte na liczbach rzeczywi- stych w pi- śmie „Prze- mysł i handel.”					

Religja	Język polski Książka „Pierwsze czytania“ Porazińska i Kossowski	Przy- roda	Geografia	Historja
	Czytanka: „W kopalni węgla“ str. 84 § 45. Wiersz: „Górnicy“ str. 88 § 46. Opracowanie i przepisywanie do zeszytu. Czytanka: „Nad brzegiem Dźwiny“ Ćwiczenie ortograficzne na tle czytanki rz z r wymiana rycerz — rycerstwo dworzec — dwór futro — futrzany pancerni — pancierz Na tle czytanki rozbiór zdań: podmiot i orzeczenie Wiersz: „Król Stefan“ str. 68 § 46 opracowanie i przepisanie.	Para i jej wędrówka w przyrodzie	Węgiel kamienny Ogrzewanie naszej szkoły. Polskie zagłębie węglowe.	Stefan Ba-tory i Jan Zamojski. Praca dla Państwa. Zwycięstwo Zamojskiego nad Austriakami na Śląsku pod Byczyną.
Miłość Boga i Ojczyzny (słowa Stanisława Żółkiewskiego)	Czytanie nauczyciela o Stanisławie Żółkiewskim. Czytanka: „U Wawrzyńca Hajdy“ str. 126. Ćwiczenia gramatyczne na tle czytanki: podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik.		Cynk, ołów, żelazo. Artykuły z gazet o przemyśle metalowym. Obrazki i karty. Co się robi z żelaza. Wy-cieczka do warsztatów kolejowych	Żółkiewski. Zwycieskie wyprawy na Moskwę Ciężka ra-na pod Byczyną, która powodu-je kalectwo na całe życie. Poszan-nie prawa. Miłość Ojczyzny. Śmierć pod Cęgorą. Chodkie-wicz. Wier-ność i po-słuszeń-stwo, odwa-żanie ojczyzny.

Rachunki	Rysunki	Roboty (zajęcia praktycz- ne)	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi o klasie
Obliczenie produkcji cynku, oło- wu i że- laza				Jazda na łyżwach.	
	Rysunek z wyobra- źni „Śmierć Żółkiew- skiego pod Cecorą“		Polonez „Nasz Stefan Batory Wielki“		
	Rysunek z natury.				
	Przedmiot z żelaza, wykonany w warszta- tach kole- jowych.				

Klasa V szkoły pow

Religia	Język Polski	Geografia	Przyroda	Historja
1. W związku ze świętami Bożego Narodzenia omówienie pieśni kolendowych (Przeżycia emocjonalne).	1. Opisanie najprzejemniejszej wycieczki w czasie ferij zimowych, (Uwzględnienie przeżyć dzieci w dziedzinie emocjonalno-aktywnej).	1. Karpaty jako połączona granica Polski (Straż graniczna).	1. Powietrze czyste a zanieczyszczone (Czyste powietrze w górach. Satorja),	Odzyskanie Pomorza. Kazimierz Jagiellończyk. 1. Przybycie posłów pruskich do Krakowa.
2. Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni.	2. Oprac. czyt. „Chata góralska” wzbogacenie słownika przez gwarę góralską, omówienie nazw góralskich na podstawie obrazków, ćwiczenie gramatyczne, zaimki, szeregowanie ich wg grup przy czyt. kursorycznym.	2. Tatry. Krajozobraz tatrzański.	2. Działanie powietrza czystego i zanieczyszczonego na wodę wapienną.	2. Wojna z Krzyżakami. Zwycięstwo pod Pucikiem. Polna woda toruńska.
3. Trzej królowie (mędrcy pogańscy) Dzieci współdziałają z działaniem misyjnym kościoła przez zbieranie zużytych znaczków pocztowych i stanjolu na misje w krajach pogańskich. (Instynkt kolekcjonerski)	3. Ćwicz. ortograf. na h i ch. Materiał z piśmiennictwa wiersz p. t. „Na kominku”. 4. Oprac. czyt. „Pastierstwo w Tatrach”. (Plan, opowiadanie, inscenizacja, praca grupowa, omawianie ubioru góralskiego, opracowanie ubiorów góralskich, wyrażenia). Instynkt dramatyczny.	3. Góry. Ich życie i ubiór oraz mowa i pieśni. 4. Pogoda w górach i pojęcie klimatu górskiego. Opady.	3. Wpływ oddychania, palenia się lampy naftowej lub świecy na czystość powietrza (światło elektryczne).	3. Gdańsk za Kazimierza Jagiellończyka. 4. Gospodarka folwarczna handlu zbożem.

szachnej w mieście.

Arytmetyka	Rysunki	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
1. Ułamek całości, oznaczanie ułamka, obliczanie ułamka danej całości.	Wycieczka do sklepu przemysłu ludowego celem zapoznania się z wyrobami góralskimi. Zwrócenie uwagi na formy motywów ludowych.	Model chaty góralskiej jako zabawka.	Powtórzenie kolend	Taniec zbojnicki.	Klasa bardzo żywa, impulsywna, posiada dużo inicjatywy.
2. Obliczanie całości z danego jej ułamka.	Rysunek chaty góralskiej. Cechy charakterystyczne jej budowy	Nóż do rozcinania kartek z motywem zakopiańskim.	Inszenizowana pieśń góralska. „Zasiali górale owies”.	Inszenizacja pieśni.	Brak wytrwałości w systematycznej pracy. Dzieci interesują się historią, przyrodą i geografią. Przygody i podróże dominują w literaturze domowej, ujawniło się to w „tygodniku książki”.
3. Obliczanie, jakim ułamkiem jednej całości jest druga całość.					

Religia	Język polski	Geografia	Przyroda	Historja
4. Młodzieńcze lata Pana Jezusa. (Instynkt naśladowania).	5. Ćwicz. stylistyczne na posługiwanie się zaimkami. (Jako utrwalenie wyrażenia górskich ułożenie powiastki do inscenizacji p. t. „Borca“, zwrócenie uwagi na zaimki). Instynkt konstruowania. 6. Czytanka o Panu Jezusie i zbójnikach (Legends, świat fantazji). 7. Z wyrazów: hale, hula, harfa, bohater, hardy, hajduk, herszt, chory, juhas, honor, chór, zbójnik ułożenie powiastki, jako ćwicz. ortograf. 8. Wiersz: „W góry, w góry miły bracie!“. (Podkreślić wyrazy, które odzwierciedlają piękno krajobrazu).	5. Turystyka i propaganda zwiedzania. Ochrona przyrody. T-wo tatrzańskie. 6. Przemysł góralski (spożywczy, zabawkarski i turystyczny). Zbiór widokówek. Inst. kolekcjonerski.	4. Materiały budowlane i elementarne pomiary. (Porównanie chat górskich z poleskimi) 5. Pion i poziomica.	6. Bunt szlachty. 7. Sejmiki szlacheckie. UWAGA: Poprzednio przebrano Morze i Pomorze*)

*) Synteza zagadnienia morza i Pomorza przypadnie w lutym na święto morza. Dzieci przygotowują się do uroczystości: zbierają obrazki, z książek wybierają artykuły i wyjątki o morzu i Pomorzu. W grudniu zagadnienie morza było przerabiane i zachodziła ścisła korelacja między językiem polskim, geografją i historją. Opracowanie w poprzednim miesiącu dało możność dzieciom do samodzielnej pracy nad zorganizowaniem uroczystości „w rocznicę odzyskania morza i Pomorza“.

Arytmetyka	Rysunki	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
4. Dodawanie i odejmowanie ułamków o jednakowych mianownikach.	Ilustracja czyt. „Pasternstwo w Tatrach“ Rysowanie gwiazdek śniegowych.	Koszula dzienna. Pion i poziomica.	Pieśń góralska „Górol ci jo, górol!“.	Ćwiczenia w/g wzorca dla lat od 9—12.	Chłopcy łatwo zapalają się do bójek, organizują wojska przeciwko sobie. W klasie przeważa element ze sfer urzędniczych.

Połączone klasy I i II jednoklaso

Dni	Język polski		R a c h u n k i	
	Kl. I,	Kl. II.	Kl. I.	Kl. II.
W t o r e k 16/I	N. głośna. Pogadanka o minionych świętach. Zwyczaje świąteczne we wsi. Gwiazda Trzejkrólowa. Turoń, Szopka. Ubieranie zwierząt. Dzielenie się z bydłem opłatkiem i t. p.		N. głośna. Rozwiązywanie zadań na dodawanie i odejmowanie w zakresie pierwszej dziesiątki.	N. cicha. Ilustrowanie poszczególnych przypadków mnożenia na prostokacie.
	N. głośna. Wprowadzenie wyrazu: „krowa” i literki „w”.	N. cicha, Rysowanie w zeszytach polskim: „Jak byłem ubrany za kołédnika”	N. cicha. Rysowanie w zeszytach rachunkowych w jakich grupach można ustawić 10 kołédników	N. głośna. Rozwiązywanie zadań na mnożenie w zakresie li II ćwiartki tabeli mnożenia Temat p. n.: ile pieniędzy zebrali kołédnicy.
S r o d a 17/I.	N. głośna. Czytanie elementarza na stronie 34 i 35	N. cicha. Cicha czytanie wiersza p. t.: „Kołédnicy” z myślą, jak się go będzie inscenizować	N. głośna. Rozwiązywanie zadań na dodawanie i odejmowanie w zakresie pierwszej dziesiątki	Ilustrowanie podanych przypadków mnożenia na prostokacie
	N. cicha. Wyszukanie w przeczytanych ustępach wyrazów z nową literką, ułożenie ich alfab. ruchowym i przepisanie ich do zeszytów	N. głośna. Inszenizacja wiersza „Kołédnicy”	N. cicha. Zapisanie przerobionych zadań. Przykłady z podręcznika	N. głośna. Rozwiązywanie i układanie zadań na mnożenie w zakresie I i II ćwiartki tabeli mnożenia

wej szkoły powszechnej

Ś p i e w	Rysunki	Zaj. prakt.	Gimnastyka	UWAGI
kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II	
	Rysunek z wyobrażeni. I. Ubieranie zwierząt. II. Kołédnicy.			
				Tematy do zadań rachunkowych mają być oparte na materiale przerabianym na lekcjach j. polskiego. N.p. w kl. I. rachowanie krów, kóz, zadania na obliczanie l. mleka, zadania o zajęczkach i t. p.

Ś p i e w	Rysunki	Zaj. prakt.	Gimnastyka	UWAGI
kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II	
Powtórzenie kolęd. Wyuczenie piosenki: „Kolędnicy“ Słowa Konop- nickiej. muz.Noskow- skiego				W klasie drugiej na mnożenie obliczanie pieniędzy na wstęp na „Jasełka“ sprzedanych biletów i t. p.
		Posypywa- nie piaskiem lub popio- łem śliskich dróg dla lu- dzi i zwierząt Czyszczenie obuwia ze śniegu		

Dni	Język polski		R a c h u n k i	
	kl. I.	kl. II.	kl. I.	kl. II.
S o b o t a 20/I.	N. głośna. Czytanie elementarza na str. 38 i 39	N. cicha. Czytanie ciche ustępu: „Gwiazdka słońca“ z wypisaniem słów Hani albo Kasi	N. głośna. Dodawanie i odejmowanie w zakresie pierwszej dziesiątki. Układanie zadań przez dzieci.	N. cicha. Rozwiązywanie przykładów z podreçznika na mnożenie łącznie z dodawaniem i odejmowaniem
	N. cicha. Narysować w zeszyte polskim odpowiedzi na pytania ze str. 38	N. głośna. Czytanie ustępu: „Gwiazdka słońca“ z podziałem na role		
P o n i e d z i a ł e k 22/I.	N. głośna. Pogadanka o zabawach i pracach dzieci zimą.		N. głośna. Rozszerzenie zakresu liczb do 20. Rachowanie sprzętów szkolnych.	N. cicha. Rozwiązywanie przykładów na mnożenie z podreçznika.
	N. głośna. Rozwinięcie tematu praca dzieci w szkole, klasie. Bajka o sprzętach szkolnych.	N. cicha. Wyszukanie w książeczce polskiej wierszyków, w których jest mowa o zabawach dzieci w zimie		
	N. głośna. Wprowadzenie wyrazu: „ławka“ i litery „ł“	N. cicha. Ciche czytanie wiersza: „Lepienie bałwana“ z myślą, jaką można do niego zrobić ilustrację.		

Ś p i e w	Rysunki	Zaj. prakt.	Gimnastyka	UWAGI
kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II.	
			W dni pogod- ne zabawy na wolnem powietrzu. Saneczkowa- nie, lepienie bałwanów, śnieżki. Ruch, jako zapobieganie marznięciu. W razie nie- pogody opo- wieść rucho- wa: Kołęd- nicy.	1/2 godz.
	I. Tablica szkolna. II. Bałwan śniegowy			

Dni	Język polski		Rachunki	
	kl. I.	kl. II.	kl. I.	kl. II.
Wtorek 23/l.	N. cicha. Wypisywanie z czytanki na str. 40 wyrazów z literą „ł”	N. głośna. Opracowanie wiersza: Bo lepienie bałwana	N. głośna. W dalszym ciągu rozszerzanie zakresu liczb do 20	N. cicha. Rozwiązywanie zadań na dzielenie w zakresie 20, jako powtórzenie wiadomości o dzieleniu.
	N. głośna. Czytanie elementarza na str. 40.	N. cicha. Przepisywanie wiersza: Lepienie bałwana, jako pisanie wzorowe	N. cicha. Rysowanie w zeszytach rachunkowych wiązki (10) i luźnych patyczków jako obrazu liczby 12, 13, i t. d.	N. głośna. Rozwiązywanie zadań na dzielenie w zakresie pierwszej ćwiartki tabeli mnoż.
	N. głośna. Loteryjka wyrazowa.			
Środa 24/l.	N. głośna. Wyprowadzenie wyrazu „szkoła” i dźwięku „sz”.	N. cicha. Czytanie ciche wiersza: „Na saneczkach” Wyszukiwanie niezrozumiałych wyrazów	N. głośna. W dalszym ciągu rozszerzenie zakresu liczb do 20. Liczenie znaczków na budowę szkół	N. cicha. Rozwiązywanie przykładów na dzielenie z podręcznika
	N. cicha. Rysowanie szkoły w zeszytach polskich i podpisanie rysunku	N. głośna. Czytanie statar. wiersza: „Na saneczkach”	N. cicha. Rysowanie obrazów poznawanych liczb. Pałeczki lub paczki i pudełka zapalek	N. głośna. Układanie i rozwiązywanie zadań na dzielenie w zakresie I i II ćwiartki.
	N. głośna. Układanie zdań o szkole. Wpisanie zdania do zeszytów.	N. cicha. Ułożenie zdań do wyrazów: saneczki, górka, zuchy, guz		

[illegible]

Dni	Język polski		R a c h u n k i	
	kl. I.	kl. II.	kl. I.	kl. II.
C w a r t e k 25/l.	N. głośna. Czytanie elementarza na str. 41 i 42	N. cicha. Ciche czytanie ustępu: Robota. Wyszukiwanie wyrazów niezrozumiałych	N. głośna. Zadanie na dodawanie w zakresie 20 bez przekroczenia progu dziesiętkowego	N. cicha. Rozwiązywanie zadań z podręcznika na dzielenie łącznie z dodawaniem i odejmowaniem
	N. cicha. Wyszukiwanie w przeczytanych ustępach wyrazów z literą „sz”. Ułożenie ich alf. ruch. i wpisanie do zeszytów	Czytanie statar. ustępu „Robota”	N. cicha. Rozwiązywanie przykładów na dodawanie z podręcznika z używaniem liczmanów	N. głośna. Układanie i rozwiązywanie przez dzieci zadań do cyfr podanych przez nauczyciela
P i ą t e k 26/l.	N. głośna. Wprowadzenie tekstów drukowanych. Czytanie elementarza na str. 43 i 44	N. cicha. Wypisywanie z ustępu: „Robota” słów ojca	N. cicha. Rozwiązywanie łatwych przykładów na dodawanie w zakresie 20	N. głośna. Rozwiązywanie przykładów na dzielenie i mnożenie w zakresie I. II. ćwiartki
	N. cicha. Przepisanie do zeszytów zdań, ułożonych z drukowanym alfabetem ruchomym	N. głośna. Czytanie kursor. ustępu. „Robota”		
S o b o t a 27/l.	N. głośna. Czytanie tekstów drukowanych na str. 45, 46 i 47	N. cicha. Ciche czytanie ustępu: Ptasek jak kwiatek. Wyszukać słowa, w których ptasek opisuje siebie	N. głośna. Układanie zadań na dodawanie w zakresie 20 do cyfr podanych	N. cicha. Rozwiązywanie zadań z podręcznika na dzielenie i mnożenie
	N. cicha. Wypisanie imion dzieci ze stron 46 i 47	Czytanie statar. „Ptasek, jak kwiatek”		

Ś p i e w	Rysunki	Zaj. prakt.	Gimnastyka	UWAGI
kl. I i II	kl. I i II	kl. I i II.	kl. I i II	
			Zabawy na wolnym powietrzu. Ruch jako zapobieganie marznięciu.	
		Oczyszczenie karmników ze śniegu. Karmienie ptaków		

Klasa III i IV przy nauce niepo

P I E R W S Z Y

Centralnem i ogniskującym zagadnieniem tygodnia są święta obchodzi święta prawosławne

Dzień tyg. Data	III	IV	III	IV
	Język polski.		Rachunki.	
16. I k e r o t W	N. głośna.		N. głośna.	N. cicha
	Świąteczne zwyczaje naszej wsi i najbliższej okolicy. Wigilja. Choinka. Chłopcy z gwiazdą. Nowy rok. Wzajemne składanie sobie życzeń.		Zad: oblicz wydatki poniesione na szkolną choinkę, która odbędzie się 20. I. (zakres tabl. mnoż.).	Zad: Gospodarz przed świętami był w Brześciu, sprzedał (wymienił co i cenę) a kupił (wymienił jak w). Ile pieniędzy przywiózł do domu?
	N. cicha	N. głośna.	N. cicha	N. głośna.
	Napisz, jak chłopcy chodzili z gwiazdą.	Zwyczaje w innych okolic. Polski z uwzględn. zw. górnośląskich (opow. dzieci lub. nauczyciela, czyt. fragmentów). Rola tradycji.	Sporządzenie tabliczki mnożenia.	Sprawdzenie zadania. Rachunek pamięciowy. (tematy zagadnień w związku z językiem polskim).

dzielnej w szkole trzyklasowej.

T Y D Z I E Ń

Bożego Narodzenia. Wrażenia świąt są bardzo świeże — wieś według starego stylu.

III	IV	III	IV
Przyroda		Ćwiczenia cielesne.	
N. głośna.		N. cicha	
Zabawy dzieci w śniegu. Śnieg, pływanie śniegu po wodzie. Śnieg na polach. Ochrona od mrozu.		Krótkie piśmne ujęcie tego, co już było mówione o węglu (nawiązaniem może być świąteczny zwyczaj górnictwa).	
N. cicha		N. głośna.	
Przepisywanie wierszyka „Pod mięką śniegu pieczywą”.		Kopalnie węgla. Bogactwo Polski — węgiel. Eksport.	

Ćwiczenia równoważne.

Ścieżki.

Dzień tyg. Data	III		IV	
	Język polski		Język polski	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
17.I.	Czytanka- „Noc Bożego Na- rodzenia“ (wprowadze- nie, pierwsze czyt., część naucz, pierw- sze wrażenia).	Napisz: „O jakich zwy- czajach świą- tecznych innych dzieł- nic kraju dowiedziałem się wczoraj“.	Tłumaczenie niezrozumia- łych wyrazów z czytanki i zastępowa- nie ich innymi.	Wypisywanie z czytanki „Wilja“ wy- razów nie- znanych (uwaga prak. uczyć dzieci, aby same radziły sobie z wyrazami, wytłum. w odnośnikach)
	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
	Wypisywanie z czyt. nie- zrozumiałych wyrazów i zwrotów jęz.	Czytanka „Wilja“. Pierwsze czy- tanie i pierw- sze wrażenia (nawiązaniem do czytanki będą zwy- c aję wigi- lijne).	Zastosowanie poznanych wyrazów w zdaniach.	Tłumaczenie nowych wy- razów. Wyra- zy gwarowe, dzielnicowe (ale polskie). Bardzo przy- stępnie o nałężytym stosunku do gwary (nie wyśmiewać!) Gwara miej- scowa. Mowa łącząca wszystkich Polaków.

III		IV	
Historja		Roboty.	
<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	Wykańczanie ozdób	
Radosne Boże Naro- dzenie po odpedzeniu Szwedów z pod Cze- stochowy. Ks. Kor- decki.	Przypomina- nie szczegó- łów o Janie III z roku ubieg- łego (krótko pisemnie).	na choinkę szkolną, która się odbędzie 21.I.	
<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>		
Czytanie powiastki „Jasna Góra“.	Młodość Jana Sob.		

Dzień tyg. Data	III		IV	
	III		IV	
C z w a r t e k 18.I.	Język polski		Rachunki	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
	Opowiadanie czytanki „Noc B. N.” ze stanowiska pasterza. Krótkie ujęcie całości czytanki.	Przygotowanie się dzieci do inscenizacji jednego fragmentu czytanki (komu role, jakie ruchy, dekoracja).	Przykłady i zadania pam. maj. na celu zmechanizowanie trudniejszych pozycji tabl. mnożenia.	Rozwiązywanie przykładów z nawiasami (dod., odejm., mnożenie).
	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
	Wypisywanie z czytanki wyrazów z ż, jako zebranie materiału do następnej lekcji ortografii.	Inscenizowanie frag. czytanki „Wilja”. Opowiadanie co było przedtem i potem. Zamknięcie czyt.	Zadanie: Ile wydała gospodyni w Brześciu, jeżeli kupiła (wymienić co i cenę). Zakres tabl. mnożenia.	Ułożenie zadania do jednego z wyżej pod. wzorów i rozwiązanie (plan).

P i a t e k 19.I.	Język polski		Rachunki.	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
	Omawianie materiału ortograf. (ż, które się wymienia z q i które się nie wymienia).	Jak pomagałem (am) w przygotowaniu wilji u siebie w domu	Mnożenie liczby dwucyfrowej przez jednoc. (wprowadzenie).	Zad.: Do Warszawy przybyło kilka wagonów z choinkami. Sprzedano (wymienić ilość choinek i cenę zł. i gr.). Ile zyskano i ile brakowało do?

III	IV	III i IV	III i IV
Geografja		Śpiew.	
<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>		
Jak sądzają przy pracy zimowe mieszkańcy naszej wsi (kobiety i męż.).	Pisemne ujęcie podanych przez naucz. zagadnień (podział na grupy) jako naw.	Kolęda „Dzisiaj w Betlejem“.	
<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>		
Rys. kołowrotek i in. wymienione na lekcji przedmioty	Ziemia Proszawska-Lubelska i Sandomierska. Słynna w czas. Jag. „sandomierska“ Polska śp. Europy w czasach Jag.		

Rysunki		Gimnastyka	<u>N. głośna.</u>
Chłopcy z gwiazdą.		Ruchy ludzi pracujących na dworze w zimie. (piłują drzewo, robią i t. d.). Zabawy w śniegu.	Przyroda. (tylko IV kl.) Torf. Porównanie torfu z węglem. Powtórzenie materiału o węglu. Czytanka „w kopalni węgla”.

Dzień tyg. Data	III	IV	III	IV
	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
	Tworzenie pochodnych od tych, w których ż wymienia się z g.	Na tym materiale rozbiór zd. pojed. rozw. (podmiot i orzec.)	Rozwiązywanie podanych przykładów na mnoż. na mnoż. liczb dwuc. przez jednoc.	Sprawdzenie zadania. Przy sposobności o możliwości nieracjonalnym wycinaniu drzewek. Zad. sam.

201 a t o b o s

Język polski		Rachunki.	
<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
Trudniejsze formy dopełniacza i biernika (materiał z czytanki).	Oglądanie i krótkie ujęcie pisemne obrazu, wprowadzającego w nastrój do czytania wiersza „Sierotka“.	Rozw. zadania: jedna szkoła w naszym powiecie zrobiła gwiazdkę biednej rodzinie. (Wymienić co dzieci kupiły i po ile). Jaka wartość paczki?	Przykłady na powtórzenie dod., odejm., mnoż.
<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
Uzupełnienie podanych przez naucz. zdań przez dodanie rzecz. w dopełn. i biern.	Wiersz „Sierotka“.	Samodzielne zadanie na mnoż. dwuc. przez jedn.	Zadanie (treść ko-palnia) zarobki górników

III	IV	III i IV	III i IV

Historja.		Śpiew.	Roboty.
<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>		
Odp. treści czyt. „Jasna Góra“ jako uzupeł. lekcji o obronie miasta. Zebranie cał.	Czyt. z „Płomyków“ z 1933 r. o młod. Sobieskiego.	Kolęda „Dzisiaj w Betlejem“, Powtórzenie innych kolęd.	Przygotowanie zabawek do wieszania na choince. (Przywiązywanie nitek). Ubieranie choinki.
<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>		
Przep. z czyt. „Jasna Góra“ najweselszej części.	Walki z Turkami. Wybór na króla.		

D R U G I

Ogniskującym zagadnieniem tygodnia dla kl. III jest „Wieś i jej

Data Dzień tyg.	III		IV	
	III		IV	
Poniedziałek 22.I.	Język polski.		Rachunki	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
	Obrazek sceniczny „W chacie wiejskiej” Zima.	Wypracowanie klasowe „Nasza szkolna choinka” (w formie listu).	Zad: ile warto jest płótno, które gospodyni zrobiła w ciągu długich wieczorów zimowych.	Przykłady na powtórzenie dod., odejm., mnożenia.
	Uwaga: W poprzednim tygodniu kl. IV miała jednego dnia całą godzinę głośną, teraz nastąpi wyrównanie.		<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
Wtorek 23.I.	Język polski.		Rachunki.	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
	Inscenizacja obrazka „W chacie wiejskiej”. (Śpiewy czytane chóralne).	Ciche czytanie aktualnej ze względu na temat (las i pole w zimie) powiastki.	Przykłady pamięciowe.	Rysowanie trójkątów (nawiązaniem mogą być ozdoby choinkowe trójkątne).

T Y D Z I E Ń

życie w zimie”, w kl. IV omawia się „Las i pole w zimie”.

	III		IV	
	III		IV	
	Geografia.		Rysunki.	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	Wieczorem przy pracy w chacie wiejskiej (nasza wieś).	
	Ciąg dalszy. co robia wieśniaczki wieczorami: Wyroby wełniane. Kilimy miejscowe.	(Ujęcie poprzedniej lekcji w formie odpowiedzi na pytania.		
	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>		
	Przyroda.		Gimnastyka.	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	Sanki. Ćwiczenia i postawy równoważne.	
	Omawianie rzeczy widz. na wycieczce (tropy zwierząt, Zady, zaspy, rola drzew.	Czytanka. „W Łysogórach” (uwzględnione granity).		

Data Dzień tyg.	III	IV	III	IV
	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
	Przepisywa- nie śpiewu dziewcząt wierszem (podany jak proza).	Omawianie treści pow. Zestawienie jej z przeży- ciami dzieci. Rozmówka.	Układanie i rozwiązy- wanie zadań (sam).	Pole trójkąta (powtórzenie)

Język polski.

N. głośna.

Opowiad.
treści obrazka
„W chacie
wiejskiej”
(zaprawianie
dzieci do
ujmowania
treści obraz-
ków scenicz.).
Omawianie
całości.

N. cicha

Ciche czyt.
powiastki
„Lokatorowie
choiny”
z wyodręb.
wyr. niezroz.

Język polski.

N. głośna.

Na materiale
z poprzed.
lekcji (do-
wolne rozw.
pow.) formy
dopeł. i
biern. rzecz.
i przym.

N. cicha

Podzielenie
czytanki
„Lok. cho-
iny” na
obrazy.
Nadawanie
obrazom
tytułów.

N. cicha

Dowolne
rozwiniecie
treści
obrazka
(co mogło
być dalej).

N. głośna.

Pierwsze
wrażenia
po przeczyta-
niu powiastki.
Tłumaczenie
wyrazów
i zwrotów.
Wyrażenia
przenośne.

N. cicha

Uzupełnianie
podanych
zdań i rze-
czow. w do-
pełniaczu i
bierniku przez
przymiotniki.

N. głośna.

Przyjęcie naj-
lepszego roz-
wiązania
cichego za-
dania. Czyta-
nie powiastki
głośne w/g
obrazów.

III	IV	III	IV
<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>		
Rys. śladów znanych zwierząt na śniegu po uprzedniej obserwacji.	Granit i jego części skła- dowe (ogła- danie okazów zgromadz. w lecie)		

Historja

Sobieski pod Wiedniem.

Opowiadanie dzieci kl. IV
o tem, co wiedzą z po-
przedniej lekcji i poprz. roku
Uzupełnianie nauczyciela.
Czytanie „Płomyków” o
rocznicy odsieczy Wiednia.

Roboty.

Przygotowanie różnych rzeczy
do udekorowania klasy w dniu
Imienin Prezydenta Rzeczypo-
spolitej.

Data Dzień tyg.	III		IV	
	III		IV	
	III		IV	
C z w a r t e k 25.	Język polski		Rachunki.	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
	Omawianie obrazka. Wiersz „W kuźni“.	Plan czytanki „Lokatorowie choiny (pisemnie).“	Rozwiązywanie zadania. Treść: kuźnia, praca i zarobek kowala, kowalczyków.	Obliczanie pola trójkąta.
	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>
	Układanie opowiadania na tle obrazka „W kuźni“.	Treść czyt. „Lokatorowie choiny“. Ujęcie całości. Autorka M. Rodziewiczówna mieszkanka Polesia.	Przykłady z nawiasami.	Wielokąt (wprowadzenie).
P i a t e k 26.	Język polski		Rachunki.	
	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>	<u>N. głośna.</u>	<u>N. cicha</u>
	Ćwiczenie ortograficzne z z q.	Czytanie ostatniego „Płomyka“.	Zadania pamięciowe (temat: życie naszej wsi).	Rysowanie wielokątów.

III		IV	III i IV	III i IV
Geografia.			Śpiew.	
<u>N. głośna.</u>		<u>N. cicha</u>	Śpiewy dzieci z obrazka „W chacie wiejskiej“.	
Praca w kuźni (omawianie materiału i wycieczki).		Czytanie z podręczników geogr. wskazane części jako uzupełnienie poprzed. materiału.		
<u>N. cicha</u>		<u>N. głośna</u>		
Rysują narzędzia kowala, wytwory jego pracy.		Zebranie materiału tygodn. pod kątem „Bogactwa Polski w tej połaci kraju“		
Rysunki.			Gimnastyka.	Przyroda.
Obrazek: Z drzewem do miasta.		Ilustracja powiastki z „Płomyka“.	Wycieczka godzinna na łód.	Tylko IV oddz.
				Wyroby z granitu na wsi i w mieście (Obrazki).
				Zebranie całego materiału.

Data Dzień tyg.	III	IV	III	IV
	<u>N. cicha</u> Porządkowa- nie pozna- nych w ciągu obu tygodni wyrazów z z w celu spo- rządzenia tablicy orto- graficznej.	<u>N. głośna.</u> Zapytania, wyjaśnienia w związku z lekturą. Wrażenia. Odczytywa- nie fragmen- tów.	<u>N. cicha</u> Rozwiązanie zadania: Jaka jest wartość wywiezio- nych do Brześcia na sprzedaż fur drzewa (podać ilość i cenę).	<u>N. głośna.</u> Podział wielokątu na trójkąty.

Język polski.

N. głośna.

Pół godziny
swobodnej
rozmowy
z dziećmi na
tematy
przez nie
poruszane.

N. cicha

Wypisywanie
wyrazów
z powiastki
„Płomyka“,
w których
jest **h i ch**.

Rachunki.

N. głośna.

Figielki ra-
chunkowe
(treść zadań
nie odpowia-
da prawdzie
życiowej).
Korygowanie.
Rozwiązy-
wanie.

N. cicha

Wycinanie
wielokątów
podział ich
na trójkąty.

N. cicha

Pisemnie:
czego się
dowiedziałem
w ciągu tej
godziny od
naucz, lub
kolegów.

N. głośna.

Na wybranym
materiale
ćwiczenie
ortograficzne
(**h i ch**).

N. cicha

Ułożyć
żarcik
rachunkowy.

N. głośna.

Pole
wielokąta.

S o b o t a 27.1

III	IV	III i IV	III i IV

Historja.

Odpytywanie lekcji o obro-
nie Wiednia przez Sobie-
skiego. Wierszyki o Janie
Sobieskim. Piosenki treści
patjotycznej.

Śpiew.

Śpiewy dzieci
z obrazka
„W chacie
wiejskiej“.

Roboty.

Sporządzanie
tablic orto-
graficznych.
(III—ż, IV—h).

Uwaga: Lekcja ta będzie
fragmentem odbytej w
swoim czasie akademii z
tem, że teraz dzieci przy-
gotowane będą lepiej do
zrozumienia ważności tego
faktu hist.

Rozkład materiału naukowego w klasie I gimnazjum na III okres roku szkolnego 1933/34.

Uwagi do rozkładu materiału.

Szkoła średnia jest w chwili obecnej widownią walki o jak najlepszą realizację programu nauki w klasie I-ej nowego gimnazjum, tworzonego na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa. Jest to walka w pełnym tego słowa znaczeniu: walka z nawykami, rutyną, jaka tkwi w nas, w nauczycielach, borykanie się z trudnościami, jakie następcza materiał naukowy, który wbrew tkwiącym w nas nieraz tendencjom czysto naukowym nagiąć musimy do życia, aktualizować, walka ze skłonnością nauczycieli do organizowania pracy w klasie niezależnie od tego, jak ją organizują inni koledzy w tej samej klasie, walka o przeszczepianie podstawowych założeń nowych programów w organizację nauczania przy starych programach w klasach wyższych, walka nie tylko o literę, ale i o ducha nowego programu, dla którego trzeba pozyskać rodziców, społeczeństwo... W tej walce, która jest zjawiskiem twórczym, cel — zwycięstwo osiągnięte być może, jak w każdej walce, tylko przez zdecydowaną postawę walczących, ich przemyślane, konkretne posuwanie się naprzód, krok za krokiem, przy coraz to bardziej doskonałej broni. Tą bronią jest organizacja pracy i jej metoda.

Program nauki daje nam zasadnicze wskazania, jak pracę organizować, jakimi metodami posługiwać się nie można. Reszta należy do nas. Resztę musimy wypracować w trudzie jednostkowym i wysiłku zespołowym, zaczynając od przygotowania i — poprzez realizację — kończąc na dających się stwierdzić wynikach nauczania.

Rozkład materiału jest właśnie przygotowaniem materiału nauczania do opracowania na warsztacie szkolnym. Układający go musi brać pod uwagę wszystkie czynniki, z którymi będzie miał do czynienia w okresie realizacji rozkładu w takim a nie innym, żywym zespole klasowym. Nie mogą więc być pominięte ani zagadnienia psycho-fizyczne, ani problemy środowiska, ani momenty wychowawcze; nie może być wreszcie zaniedbany czynnik praktyczny, życiowy, gospodarczy, a wszystko musi się obracać w sposób naturalny około zasadniczej osi programu t. j. Polski i jej kultury. Wszystko to wymagać bę-

*) Uwaga Redakcji: W nast. numerze Dziennika Urz. zostanie wydrukowany rozkład materiału na IV i V tygodni w nast. kombinacjach: a) j. polski, historia, j. łaciński; b) historia, j. polski, j. łaciński; c) j. łaciński, j. polski, historia.

dzie w rozkładzie uwzględnienia tematów i metod dla organizacji pracy szkolnej i domowej ucznia, głębiej ujętej, aż do porozumiewania się co do sposobów nauczania, korelacji i mądrości, niepowierzchownej a umiarkowanej aktualizacji. W planowaniu organizacji pracy opierać się należy na wskazaniach okólnika Kuratorium w spr. organiz. pracy dydaktycznej (Nr. II-27/33).

Taki rozkład materiału, opracowany ramowo na cały rok szkolny z góry, a szczegółowiej na poszczególne okresy, jest więc aktem twórczym, nie mającym nic wspólnego z szablonowym przepisywaniem punktów programu, domagającym się w czasie realizacji nieraz przekształceń, korekty — w wyniku zaś realizacji rozważań nad tem, jak spełnił swoje zadanie.

Wzorów gotowych rozkładu materiału, któreby się dały z pożytkiem zastosować, niema i nigdy nie będzie. Nauczyciel, który zastosowałby niewolniczo taki czy inny szablon, ani nie zrealizowałby tego szablonu, ani, co gorsza, nie osiągnąłby celów podstawowych, zaznaczonych w programach. W nowej szkole niema miejsca na bezmyślność w stosowaniu takich czy innych wzorów, na formy z góry przykrojone, niezależnie od życia, do którego mają być przygotowane.

To też podane przykłady materiału są tylko ilustracją, w jaki sposób nauczyciel danej szkoły w danym środowisku zadanie swoje rozwiązał. Jako materiał ilustracyjny winny one stać się i taka jest intencja Redakcji Dziennika Urzędowego — przedmiotem rozważań nauczycieli, uczących w klasie I-ej, Rad Pedagogicznych czy Komisji specjalnych, wreszcie tematem dyskusji szerszej, dla której łamy Dziennika stoją otworem. Punktem wyjścia tej dyskusji musi być jednak zrozumienie przez nauczycielstwo potrzeby dobrze o bmyślonego rozkładu materiału, który, ujmując przedmiot nauczania na określony z góry czas w pewne ramy, reguluje bieg pracy szkolnej, chroni ją przed niepotrzebnymi lub szkodliwymi zboczeniami, nie dopuszcza mitręgi lub zbyt niemiernego pośpiechu, równocześnie jednak nie tamuje jej nurtu do tego stopnia, by nie miał on płynąć w kierunku, którego wymagać będzie życie. A. T.

Uwagi na temat korelacji przy rozkładaniu materiału na okres III.

O różnych formach korelacji.

Podstawą programu gimnazjum państwowego jest kultura polska, a jego osią — wychowanie obywatelsko-państwowe. Następstwem tych założeń jest wprowadzenie zasady korelacji, którą można uważać za podstawowy warunek pracy dydaktycznej i wychowawczej w dzisiejszej szkole polskiej. Współzależność obejmuje przede wszystkim nauczanie i wy-

chowanie łącząc je pojęciem nadrzędnym kultury obywatelskiej. Postulat ten wymaga korelacji dydaktycznej i wychowawczej z współczesną naszą rzeczywistością społeczno - państwową. Podstawowe założenia metodyczne żądają, aby tego rodzaju aktualizację rozpocząć od najbliższego środowiska i regionu (korelacja środowiskowa). Najczęściej jednak, mówiąc o korelacji, mamy na myśli współzależność przedmiotów nauczania. Pamiętamy jednak, że istnieć powinna przede wszystkim korelacja wewnętrzna - przedmiotowa, np. między doбором czytań, ćwiczeń w mówieniu i pisaniu lub ćwiczeń językowych w obrębie nauki języka polskiego. To zagadnienie korelacji w obrębie jednego przedmiotu szczególne nadaje jednostkom metodycznym i do pełni praw obywatelskich przywraca t. zw. nawiązanie lekcyjne. Co do właściwej korelacji międzyprzedmiotowej, to i tutaj występują różne rodzaje. Najczęściej wyzyskuje się współzależność rzeczową. Pamiętać jednak trzeba, że ważna jest także korelacja celów formalnych, jakie stawiamy sobie współcześnie lub w bezpośrednim następstwie w dziedzinie różnych przedmiotów nauczania, oraz że niemniejszej wagi jest korelacja wychowawcza, szczególnie w dziedzinie wychowania obywatelskiego, która przy różnych punktach wyjścia doprowadza do wspólnego punktu dojścia. Wnioskiem z tych rozważań jest wielokierunkowość korelacyjna. Dodać należy, że sprawa synchronizmu, względnie bezpośredniego następstwa w czasie, nie jest tu rzeczą najważniejszą, choć pożądaną. Widzimy więc, że o korelację jest naogół łatwo, że możliwości jej tkwią niemal wszędzie. Cała rzecz w tem, aby zastanowić się nad doбором połączeń najbardziej z naszego stanowiska celowych.

Sprowadzając to zagadnienie na grunt rozwiązań praktycznych, spróbujmy dać kilka przykładów korelacji przy rozkładaniu materiału naukowego.

II.

Przykłady korelacji w projekcie rozkładu materiału na okres III w klasie I.

Przy rozkładaniu materiału przede wszystkim wyznaczyć należy ośrodki korelacyjne. Będą to przedmioty, w których łączy się określona programowo systematyka rozkładu materiału rzeczowego i które posiadają dostateczną siłę atrakcyjną do liczenia się z tym rozkładem w dziedzinie innych przedmiotów. Warunkom tym odpowiadają w pełni historia i geografia, a częściowo przyroda i religja, oraz w obrębie materiału językowego — język polski. Innym ośrodkiem koncentracyjnym stanowi moment aktualizacji. W okresie III jest nim dzień Imienin Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. W rozkładzie materiału na ten okres — poza ustaleniem ogólnym cen-

trów korelacyjnych — trzeba wziąć pod uwagę jego długość t.j. około 10 tygodni, i odpowiednio do tego rozplanować tygodniowe jednostki metodyczne. Pod względem ilościowym należy ten okres obciążyć wydatniej, niż okres IV, zarówno ze względów na higienę pracy umysłowej, jak i możliwość wybiegów z końcem roku oraz niesprzyjający intensywniejszej pracy umysłowej nastrój ostatnich dni szkolnych.

W rozkładzie materiału z historii, o ile rozpoczyna się od Rzymu starożytnego, niema zbyt wielkich trudności. Za punkt wyjścia bierzemy podane w wskazówkach do programu przekroje historyczne. Przekrój ostatni, t.j. czasy Konstantyna W. i upadku cesarstwa, można przenieść do okresu IV ze względu na związek tematyczny oraz na uzyskanie w ten sposób w okresie III jednolitego obrazu potęgi państwowej Rzymu. Zostaje 8 przekrojów, które pomieścimy w okresach tygodniowych w sposób następujący: I tydz. — czasy mityczne, II i III tydz. — rzeczpospolita pierwotna (czas zwiększony ze względu na obraz kultury rzymskiej. W tym okresie i lektura Ustawy XII tablic), IV t. Wojny punickie, V t. — Gracchowie, VI tydz. — Czasy Cezara, VII i VIII t. Czasy Augusta (znowu obraz kultury rzymskiej), IX tydz. Czasy Nerona, X tydz. Złoty wiek.

Na drugą część okresu przypadają czasy mocarstwowej potęgi Rzymu. Wykorzystamy to do analogii: mocarstwowa potęga Polski Odrodzonej i Jej Twórca. Pożądane jest także, aby święto 19 marca poprzedzić odczytaniem artykułu prof. St. Zakrzewskiego p.t.: „O państwie i o Państwie Polskim“ (Gaertner i Łempicki: Między dawnymi a nowymi laty). Do tej głębokiej i pięknej rozprawy młodzież powinna już być pracą całego okresu dostatecznie przygotowana. Będzie to najlepsze nastawienie na wagę uroczystości 19 marca. Co do korelacji z innymi przedmiotami, historyk odwoła się nieraz w rzucie retrospektywnym do oświeśleń obyczajowo i kulturalnych, które młodzież znalazła w lekturze języka polskiego. W programie geografii wypadnie w tym okresie rozpoczęcie przeglądu krain geograficznych Polski. Materiału programowego trzeba wziąć więcej, niż w okr. IV nie tylko ze względów wyżej wspomnianych, ale też i dlatego, że przy zachowaniu kolejności programowej — na okres IV dopiero wypadnie omówienie (bardziej szczegółowe) naszego regionu, t. j. Podlasia, względnie Polesia. Zostawiając na omówienie Śląska dwa tygodnie (konieczne zestawienie gospodarcze z Pomorzem), innym krainom przeznaczamy po 1 tygodniu (t.j. po 3 godz.) i w ten sposób docieramy do Wołynia włącznie. Wyzyskując tę okoliczność, przypominamy młodzieży w okresie 19 marca bohaterskie epizody walk Legionów na froncie polesko - wołyńskim w l. 1915 — 1916. Co do korelacji, nauczyciel geo-

grafji wyzyska czytanki regionalne, które przewiduje się w tym okresie w rozkładzie materiału z języka polskiego. W odróżnieniu od historii, nie jest tu konieczne wyprzedzanie jęz. polskiego przez geografję. Można iść równolegle. Wystarczy, że geograf rozpoznał n.p. Śląsk: już jest dostatecznie zainteresowany nie czytankami „Śląsk” Tynca i Gołębka.

Młodzież przygotowuje lekturę, którą w różny sposób współcześnie wyzyskują nauczyciele obu przedmiotów. Ta sama jednoczesność korelacyjna zachodzić też może między geografją, a śpiewem (pieśni ludowe, danej krainy geograficznej). Co do przyrody, trudno tutaj o schematyczny rozkład materiału nauczania ze względu na dozwoloną swobodę grupowania gromad w obrębie danego typu. Przypuszczać jednak należy, że w rozkładzie materiału na III okres znajdują się ssaki i ptaki, co będzie wyzyskane jako materiał rzeczowy na lekcjach języka obcego.

Program religji na ten okres jest wyraźnie zaznaczony treścią materiału. Jest to mianowicie rok kościelny od okresu Adwentowego do Wielkanocy włącznie. Korelacja występuje tu w formie aktualizacji (święta kościelne), związku ze środowiskiem (polskie zwyczaje i obrzędy kościelne z tego okresu). Korelacja przedmiotowa wiąże religję z jęz. polskim (wypracowania lub ćwiczenia w mówieniu na temat zwyczajów świątecznych) i śpiewem (okolicznościowe pieśni religijne).

Przechodzimy do najbardziej skomplikowanej sprawy, t. j. rozkładu materiału z języka polskiego. Sprawa to wielkiej wagi ze względu na wielokierunkowość korelacyjną. Elastyczność programu w zakresie doboru materiału lektury i tematów ćwiczeń w mówieniu i pisaniu, pozwala na systematyczne nadążanie nade wszystko za historją i — w mniejszym stopniu — geografją, a w pewnej mierze na kontakt z religją. Co do korelacji z historją, podaję przykłady czytanek zarówno z opisów Gaertnera z Łempickiego, jak i Balickiego z Maykowskiego („Mówią wieki”); jednocześnie podaję lekturę z życia polskiego: I t. — Szymański: Wigilja syb. zesłańców (aktualizacja). Naso: Założenie Rzymu. II t. — Chovnowski: Powstaniec (aktualizacja), Maykowski: Gęsi kapitołińskie (lub Kowalscy: Nie słuchasz rozkazu, nie chcesz być wolny). III t. — W. Czerniecki: Dobro państwa — najwyższem prawem, Kaden z Bandrowski: Pan kawałek papieru (korel. z zagadn. ustroju państw.). IV t. — Sienkiewicz: Nad jęz. Trzemeńskim (Wielopolska, Triumf Scipiona), Maykowski — Triumf Zółkiewskiego (zestawienia ze Scipionem i Trauguttem, V t. — Kowalscy: Matka Grakchów (Plutarch — Żywot Katona), VI t. — Mączka: Droga Legjonów, Kowalscy: Święto braci rolnych, VII t. — Parandowski: Dom na Palatynie, Z ód Horacego (Do państwa, Do rzymskiego chłopca), VIII — Lewicki: W cyrku rzymskim,

Kaden z Bandrowski — W cyrku (zestaw.), IX t. — Sprawozdanie z lekt. domowej Quo vadis Sienkiewicza, odczytanie fragmentów. X t. Kaden z Bandrowski: Pilsudzczy (fragm.), Zegadłowicz: Wyścig pracy (w.) — aktualizacja.

W innym kierunku idzie korelacja z geografją. Da się ona przeprowadzić przez wzajemne wyzyskanie lektury domowej, a mianow. czytanek z wypisów regionalnych Gołębka i Tynca: „Beskid Zach. i Podhale” oraz „Śląsk”. Wyzyskanie to na lekcjach polskiego będzie w formie tematów do ćwiczeń w mówieniu i ćwiczeń piśm. Np.: Obrazek z życia górali, Jakie znam leg. i podania góralskie, O wiernym Polsce Ślązaku, Z legend śląskich itd. Poza wypisami regionalnymi dam do czytania „Puszczę jodłową” Żeromskiego i tegoż zbiór „Dla młodzieży” — dla podobnego wyzyskania.

Kontakt z religją został wspomniany przy tym przedmiocie. Wiąże się to z tematami okolicznościowymi ćwiczeń piśm. i w mówieniu. Przewiduje się szereg takich tematów, z życia szkoły i środowiska. Korelacja środowiskowa wystąpi też wyraźnie w tematach regionalnych, np. sprawozdanie z wycieczki, miejscowe legendy i podania, odwiedziny muzeum szkolnego, opis zabytku, jarmark i t.d.

Ogółem, podobnie jak w poprzednich okresach, przewiduje się tych ćwiczeń piśm. ok. 10 (krótkie jednostronicowe). Inny charakter ma program językowy. Jest on zasadniczo sztywny. Na okres III przewiduje się deklinację rzeczownikową: różniczenie tematu i końcówki, tematy zmienne i niezmiennicze, rozdzaje tematów obocznych, typy deklinacyjne, końcówki równoległe, ich rozróżnienie, różnotematowe, deklinacja przymiotnikowa, przygodne zapoznanie się z fleksją innych części mowy.

Na tym materiale, jak również na poprzednio przyswojonym, opiera się nauczanie języka łacińskiego i obcego nowożytnego. Korelacji z językiem polskim poszukuje również śpiew (pieśni ludowe, np. góralskie: „Wychodzący na salas”, „Ej, owiecki”, lub śląskie: „Chłopiec ci ja, chłopiec”, „Kukuleczka zakukała”; pieśni Legionowe z I Brygadą na czele).

Przechodzimy do nauki jęz. łacińskiego. Niestety, nie sprowadziłem jeszcze podręcznika Kowalskiego z Goliassa p. t. „Puer Romanus”, który ma być dostosowany do programu. Rozkład materiału czynię, posługując się przerobionym podręcznikiem Lewickiego p. t. „Primitiae latinae”. Pod względem zawartości rzeczowej nawiązuje się — w dość skromnym zresztą zakresie — do materiału historycznego. Jest to przede wszystkim mitologia (Minerva, Diana, Merkury, Orkus z Elizjum, Cezara i Prozerpina), trochę obrazków życia rodzinnego i społecznego (rodzina, szkoła, świątynia, rolnik z żeglarzem), oraz politycznego (triumf Wodza).

Materiał ten wiąże się przeważnie z trzema pierwszymi ty-

godniami programu historii. Szczupły materiał rzeczowy tłumaczyć rozszerzyć należy dłuższymi ustępami polskimi z Terleckiego: „Życie publiczne starożytnych Rzymian“. Co do gramatyki, przewiduję w III okresie następujący materiał: iles czas, akcent (oparcie na wiadomościach z gram. polskiej z I półrocza), praesens I i II konj. (indic, imper., infinit), deklin. I, II, III, przymiotn. III dekl. o 1, 2, 3 zakończeniach, konjug. słowa esse. Punkt ciężkości, jak widać, spoczywa na rzeczowniku, co ma odpowiednik i oparcie w programie języka polskiego.

Podobne oparcie w języku polskim znajduje też jęz. niemiecki. I tu w programie punkt ciężkości spoczywa na deklinacji rzeczowników: rzeczown. z przedimkiem określ. i nieokr., deklinacja mocna i słaba; deklinacja innych części mowy i konjugacja traktowana praktycznie. Odpowiednikiem tego będą okazyjne wycieczki teoretyczne w tych dziedzinach z języka polskiego. — Pozostało kilka przedmiotów, które jednak nie następują specjalnych uwag co do korelacji.

S. T.

Język Polski

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
1	Upadek niepodległości Grecji (Demostenes).	1	JĘZYK: a) Powtórzenie wiadomości o szeregu fleksyjnym przypadków rzeczownika, o podziale formy fleksyjnej na temat i końcówkę (różnica z podziałem słówotwórczym). Tematy oboczne. (Ćwiczenie 73-76, wiadomości 18), b) Powtórzenie o zależności końcówek równoległych od głoskowej jakości tematu, znaczenia rzeczownika i zwyczaj. Osobliwości w odmianie rzeczownika: rzeczowniki z przyrostkiem — <i>anin</i> . (Ćwic. 94, wiad. 28.)
	Aleksander (2 godz.)	2	LEKTURA: Demostenes — Wielopolskiej. Porównać z czytanką: O wielkiej królowej: — „Wola wszystko może“. Przykłady z historii i z życia — ludzi o silnej woli i wytrwałości (np. Władysław Łokietek, bojownicy o wolność Polski, np. Traugutt, Marszałek Piłsudski). — Miłość matki i miłość ojczyzny. — Przyczyny upadku Grecji (przekupstwo, prywatność, niezgoda).

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
		3	LEKTURA: Kazanie — Maykowskiego (lektura domowa). Omówić w klasie. Zestawienie z poprzednią czytanką: Skarga a Demostenes; przyczyny upadku Polski. Od czego zależy potęga państwa? Jaki powinien być dobry obywatel państwa?
II	Zbliżenie Grecji i Wschodu.	1	LEKTURA: Żywota Aleksandra Wielkiego — Plutarcha (lektura domowa). Omówić w klasie. Dlaczego Aleksander Wielki? Którego z wielkich ludzi przypomina (np. Napoleona). Jakie cechy charakteru Aleksandra podobają nam się? (np. potęga woli i czynu, odwaga, szlachetność, prostota, wdzięczność, cześć dla starców, nauki itp.).
	Co Grecja dała światu.	2	JĘZYK: a) Oboczne tematy w odmianie tego samego rzeczownika: spółgłoska twarda — spółgłoska miękka, spółgłoska twarda — inna twarda, (Ćwicz. 77-80, wiad. 19 i 20). b) Osobliwości w odmianie rzeczowników — „przyjaciół” i rzecz-
	Miasto na 7 pagórkach		

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
			wników męskich na a i o. (Ćwicz. 96, wiad. 29.)
		3	LEKTURA: nowy cykl p. t. Z orłami rzymskimi. A. Okres Rzplitej, hart i wojowniczość Rzymian. Założenie Rzymu. — Owidjusz. Legenda o założeniu Rzymu. Czy słusznie Remus został zabity? Zagadnienie posłuszeństwa prawu. Obyczaje, zajęcia i religja Rzymian (porównać z greckimi). Nauka wygłaszania.
III	Miasto na 7 pagórkach (II godz.)	1	LEKTURA: Białe orły — Maykowskiego. Legenda o założeniu Gniezna. Legendy o założeniu innych miast polskich (np. Brześć, Kraków, Warszawy, Wilna). Nauka wygłaszania.
	Życie Rzymian w najdawniejszych czasach.	2	ZADANIE KLASOWE.
	Religja Rzymian.	3	JĘZYK: a) Oboczne tematy w odmianie tego samego rzeczownika: samogłoska — samogłoska, samogłoska — brak jej. (Ćwicz. 81-82, wiad. 21-22). b) Osobliwości w odmianie rzeczowników, które

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
			re przybierają końcówki właściwe przymiotnikom. (Ćwicz. 97, wiad 30 część).
IV	Obrzędy Rzymian	1	KOREKTA ZADANIA KLASOWEGO
	Patrycjusze i plebejusze.	2	JĘZYK: a) Zebranie wyników (ćwicz. 83). b) Osobliwości w odmianie rzeczowników, które przybierają końcówki, właściwe przymiotnikom (wiad. 30).
		3	LEKTURA UZUP. (domowa): Anielka — Prusa. Wyjaśnienie tytułu. Jaki mógł być inny tytuł? Miłość matki (nawiązać do „Demostenesa”). Wrażliwość na cierpienia innych ludzi.
V	Walka o równe prawa	1	LEKTURA UZUP.: Anielka — Prusa. Streszczenie (praca pod kierunkiem).
		2	JĘZYK: a) Podział rzeczowników na gromady deklinacyjne, (Ćwicz 94, wiad 23). b) Osobliwości w odmianie rzeczowników: „oko“, „ucho“, rzeczowniki obcego pochodzenia, zakończone na „um“.
	Opanowanie Italji (2 godziny).		(Ćwicz. 100, wiad. 32).

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
		3	LEKTURA: Gęsi Kapitońskie — Maykowskiego (lektura domowa). Omówić w klasie. Bohaterstwo Poncjusza (por. Skrzetuski). Hart fizyczny i duchowy Rzymian. Poczucie obowiązku. Przenoszenie spraw państwa nad własne.
VI	Pierwsza wojna o morze.	1	LEKTURA: Powstaniec — Choynowskiego. Powstanie 1863 r. Sąd nad Jankiem (czy naprawę „zrobił głupio“, wstępując do powstania?). Udział dzieci i młodzieży w obronie państwa (Orleńskie). Przykłady bohaterstwa dzieci (np. Staś Tarkowski). Co młodzież może obecnie zrobić dla państwa? Nauka wygłaszania.
	Hannibal i obrona Rzymu (2 godz.)	2	JĘZYK: a) Różne końcówki rzeczowników w tym samym przypadku tej samej deklinacji. (Ćwicz. 85, wiad. 24). b) Zebranie wiadomości o deklinacji rzeczowników. (Ćwicz. 101).
		3	LEKTURA: Triumf Scypiona — Wielopolskiej. Kto jest triumfator? Scypjon, czy żona Hazdrubala?

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
			Egoizm i patriotyzm. Poszanowanie dla zwyciężonych. — Jak od- bywał się triumf wo- dza rzymskiego? Na- uka wygłaszania.
VII	Zmiany w położeniu obywateli (2 godziny)	1	LEKTURA: Triumf Żół- kiewskiego — Maykowskiego. Dla- czego Żółkiewski jest smutny? Triumf Żół- kiewskiego i triumf Scypjona. Zwycięstwo Żółkiewskiego i zwy- cięstwo Scypjona (po- dobieństwa i różnice). Nauka wygłaszania.
	Grakchowie.	2	JĘZYK: a) Zależność końcówek równoległych od gło- skowej jakości tema- tu. (Ćwicz. 86-87, wiad. 25). b) Nauka o głosce: przy- pomnienie wiadomości o głosce i literze, sa- mogłoskach i spółgło- skach. W jaki sposób mówimy? (Ćwicz. 1-3; wiad. 1).
		3	LEKTURA: M a t k a G r a k- c h ó w — Kowa- skich. Dlaczego tytuł: „Matka Grakchów“? Znaczenie Grakchów w Rzymie. Typy wy- bitnych Polek do chwili obecnej. Prze- ciwstawienie 2 typów kobiet: lekkomyślnej i poważnej. Dom rzymski. Nauka wygłasza- nia.

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
VIII	Rzeczpospolita w upadku (Cycero).	1	B. Potęga prawa rzymskiego przed cesarstwem. LEKTURA: Dom na Pala- ty nie — Parane- dowskiego (lekt. do- mowa). Potęga prawa rzymskiego. Co zaw- dzięczamy Rzymowi na polu prawa? Ro- zwój wymowy w Rzy- mie. Sławni mówcy (Cycero, Demostenes, Skarga).
	Cezar.	2	LEKTURA: Pan Kawałek Papieru — Ban- drowskiego. Znaczenie prawa i sądownictwa. Organizacja sądowni- stwa w Polsce. Słow- nictwo sądowe. — Na- uka wygłaszania. (W związku z tą czytanką pożądana wycieczka do sądu).
	Jedynowładztwo Cezara.	3	JĘZYK: a) Zależność końcówek równoległych od zna- czenia rzeczownika ewent. i „od zwyczaj- ju“). (Ćw. 88, wiad. 36, ewent. także 89-90 w. 27). b) Narządy mowy (ćw. 4-5, wiad. 2 i 3).
	Na placach Rzymu (2 godz.)	1	ZADANIE KLASOWE.
		2	JĘZYK: a) Synteza, zebranie wy- ników (ewent. jeszcze: zależność końcówek

Tydzień	Historja	Lekcja	Język polski
IX	W bogatym domu rzymskim.	3	równoległych od zwy- czaju). b) Podział głosek na ust- ne i nosowe. (Ćw. 6, wiad. 4) KOREKTA ZADANIA KLA- SOWEGO lub LEKTURA: U c z t a T r y z- m a l c h j o n a — Petronjusza. Karlenie Rzymu wskutek zbyt- ku. Urządzenie domu rzymskiego i sposób ucztowania. Na lektu- rę domową można za- dać: P r z y ś w i ę- c o n e m — Kossak- Szczuckiej (aktualne z powodu świąt wielka- nocnych).

M. Pęcherski

nauczyciel państw. gimn. w Brześciu n.B.

U W A G I.

W II półroczu na język polski przeznaczają program 3 go-
dziny tygodniowo, w czym lektura wypisów łącznie z lekturą
większych utworów — 2 godziny (w projekcie rozkładu ozna-
czone jako: L e k t u r a), nauka o języku zaś i ćwiczenia w mó-
wieniu i pisaniu łącznie 1 godz. tyg. (w projekcie: Język).
Projekt rozkładu przewiduje oddzielne godziny na na-
ukę o języku wraz z ćwiczeniami w mówieniu i pisaniu i od-
dzielne na lekturę. Z tego jednak nie wynika, aby na lekcjach,
poświęconych „lekturze“ unikać ćwiczeń językowych.

Uwzględniona została korelacja z historją,
przyczem zgodnie z programem historyk wyprzedza polo-
nistę. Dany temat opracowuje więc najprzód historyk, a potem
następuje na ten sam temat lekcja języka polskiego. Tak też a-
nie w sensie równoczesności należy rozumieć równoległość, wi-

doczną w projekcie rozkładu. Lekcja historii może się odbyć
poprzedniego lub tego samego dnia na wcześniejszej godzinie,
nie zaś po odpowiedniej lekcji języka polskiego. Do tych po-
stulatów trzeba też (zależnie od planu lekcyjnego) projekt do-
stosować, poczynając potrzebne przesunięcia materiału. Ró-
wnież koniecznością czekania na historyka tłumaczy się pierw-
sza w III okresie lekcja nauki o języku, oraz wstawienie w IV
i V tygodniu lektury uzupełniającej, a w III i IX — zadań
klasowych.

Projekt rozkładu oparty został na następujących podręcz-
nikach na kl. I:

A. Język polski:

1. Baliński i Maykowski — Mówią Wieki cz. I, Lwów
1933.

2. Klemensiewicz — Język polski — ćwiczenia i pogad-
gram. dla kl. I gimn., Książnica-Atlas, 1933.

B. Historia:

1. Moszczeńska i Mrozowska — Podręcznik do nauki na
I kl. gimn., Lwów 1933.

Czas.

Okres III trwa od 16 stycznia (wtorek) do 27 marca
(wtorek), a więc dokładnie 10 tygodni. Odpadają jednak na-
stępujące dni: 2 lutego, 14 lutego, 19 marca, nadto 3 dni reko-
lekcyj, razem 6 dni, z jednego zatem tygodnia wypadnie zre-
zygnować. Pozostaje 9 tygodni pracy.

Materiał został rozłożony na tygodnie a w ich obrębie
na poszczególne lekcje. Może się jednak zdarzyć, że dla utrzy-
mania korelacji z historją trzeba będzie przesunąć część mater-
jału z jednego tygodnia do drugiego. Granice między tygodnia-
mi są więc płynne.

Lektura.

Podane są tu tytuły czytanek, które nadają się do opra-
cowania. Należałoby się trzymać ustalonej w projekcie kolejno-
ści. Projekt rozkładu został jednak pomyślany jako maksymal-
ny, można więc, o ile zajdzie tego potrzeba, część materiału
usunąć. Wszystko zależy zresztą od tempa pracy historyka, z
którym polonista powinien pozostawać w ciągłym kontakcie.
Ponieważ program kładzie nacisk na opanowanie przez uczniów
treści czytanek i wyzyskanie jej do celów poznawczych, a
zwłaszcza wychowawczych, rezygnując z celów ściśle
literackich i stylistycznych, ograniczono się do wskazania przy
każdej czytance pewnych, nadających się do omówienia, zaga-
dnień. Podane zostały one jednak w charakterze przykładów.
Niejednokrotnie sama młodzież wysunie inne, interesujące kwe-
stje, które trzeba by wyzyskać w pierwszym rzędzie. Obok ce-
lów wychowawczych ma lektura cel poznawczy. Przykła-
dem, jak można ją pod tym względem wykorzystać, może być
czytanka: „Pan Kawałek Papieru“, dzięki której młodzież za-

pozna się z organizacją sądów w Polsce i słownictwem sądowym. Wreszcie lektura będzie materiałem do ćwiczeń w mówieniu i pisaniu (sprawozdania, dyskusje, krótkie wypowiedzenia ustne i piśmienne), a także do nauki o języku.

Język.

Licząc okrągło po 9 tygodni na okres, na naukę o języku wypadłyby 54 godziny, z czego 36 na I półrocze, 18 — na II. Wobec tego w I półroczu powinnyby się przerobić 2/3 kursu, tembardziej, że w II półroczu godziny nauki o języku są równocześnie godzinami ćwiczeń w mówieniu i pisaniu. Poloniści więc, którzy zgodnie z życzeniem programu, zaczęli od składni, a potem wzięli naukę o wyrazie (słowotwórstwo, deklinacja), przystępują na początku III okresu przypuszczalnie do „ważniejszych osobliwości w odmianie rzeczownika“ (w projekcie ta kombinacja oznaczona jako: b). Poloniści, którzy trzymali się porządku, zachowanego w podręczniku Klemensiewicza (nauka o głosce, nauka o wyrazie, nauka o zdaniu), zaczną pewno w III okresie naukę o odmianie rzeczownika (kombinacja: a). Wobec tego jednak, że trudno tu o zupełną zgodność, i że prawdopodobne są jeszcze inne odchylenia w stosunku do podobnych dwóch możliwości, w projekcie rozkładu uwzględniono tylko te dwie możliwości, ograniczając się nadto wyłącznie do wskazania tematów, i ćwiczeń w podręczniku Klemensiewicza. Wszelkie próby powiązania w rozkładzie nauki o języku z czytankami mogłyby się okazać bezproduktywne. Doskonały zresztą podręcznik Klemensiewicza czyni zbędnymi szczegółowe wskazówki.

Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu nie są wymienione oddzielnie w projekcie rozkładu, gdyż będą one wiązały się ściśle nie tylko z nauką o języku, ale także lekturą. Obok lektury tematy nasunie codzienna rzeczywistość, którą trudno, rzecz prosta, przewidzieć.

Korelacja z łaciną. Należałoby jeszcze wyznaczyć korelację z łaciną. Nie dało się to zrobić, wskutek braku podręcznika do nauki łaciny na kl. I. Niemniej trzeba zaznaczyć, że polonista powinien zwłaszcza w dziale nauki o języku współpracować z nauczycielem łaciny. Trzeba więc przypomnieć lub zgoła nauczyć młodzież w II półroczu następujących rzeczy: akcent wyrazów, stopniowanie przymiotników i przysłówków, o liczebniku (główne, porządkowe), zaimki (osobowe, zwrotne, dzierżawcze, wskazujące, pytające, względne), czasowniki: formy czasu, trybu oznajmującego, rozkazującego, bezokolicznika, imiesłowu teraźniejszego czynnego i przeszłego biernego; składnia zdania pojedynczego, szyk wyrazów, w zdaniu polskim; części zdania pojedynczego, orzecznik rzeczowny, dopełnienie po czasownikach zaprzeczonych lub z innym rządem (np. kierować); przysłówki, przymieki, spójniki. Materiał ten przyswoi

sobie młodzież niekoniecznie na lekcjach nauki o języku. Często lektura, a zwłaszcza ćwiczenia w mówieniu i pisaniu dostarczą do tego okazji. Ile z tego materiału, przeznaczonego na II półrocze, trzeba wziąć w III okresie, rozstrzygnie nauczyciel łaciny, z którym polonista musi mieć też stałe konferencje, aby wiedzieć, kiedy na jakie kwestje zwrócić uwagę. Z tych też przyczyn nie umieszczono powyższego materiału w projekcie rozkładu.

U w a g a: zasadniczo w II półroczu powinnyby się przystąpić do opracowania cyklu rzymskiego. W tym roku jednak historycy opóźnili się z materiałem, wskutek braku podręczników na początku roku. Opóźnienie historyków powoduje opóźnienie polonistów. Licząc się zatem z potrzebą korelacji z historią, projekt rozkładu przewiduje na początku II półrocza dokończenie cyklu o Wschodzie i Grecji. Dopiero w II tygodniu przejdzie i polonista i historyk do cyklu rzymskiego.

Historja.

PODRĘCZNIKI: H. Gaertner i A. Lempicki: „Między dawnymi a nowymi laty“.

HISTORIA: W. Moszczeńska — H. Mrózowska — Podręcznik do nauki historii na klasę I gimnazjalną.

Materiał nauczania:

Obrazy z dziejów starożytnego Rzymu, uwzględniające kulturę rzymską, warunki społeczno-gospodarczego życia Rzymu, organizację państwa rzymskiego, wybitne postacie bohaterów rzymskich — jako podstawa dla zrozumienia współczesnego życia polskiego; oraz obowiązków względem Państwa polskiego.

Rozkład szczegółowy:

1. Czasy mityczne: Powstanie Rzymu. Życie Rzymian w najdawniejszych czasach. Pierwotna religja Rzymian i ich obrzędy: Dogodne położenie Rzymu. Rolniczy charakter Rzymu. Przywiązanie Rzymian do roli. Zamiłowanie do ładu i porządku. Cnoty obywatelskie Rzymian.
2. Rzeczpospolita: Życie w republice rzymskiej. Walki o równe prawa. Opanowanie Italji przez Rzymian. Urzędy w republice rzymskiej. Stosunek obywateli do państwa.

Prawa polityczne. Równouprawienie polityczne. Nadanie praw obywatelskich Latynom. Sprzymierzeńcy Rzymu.

(Zrównanie w prawach patrycjuszów i plebejuszów, jako jedną z przyczyn spoistości Rzymu i rozbudowy jego potęgi wyzyskać dla podkreślenia wartości ładu społecznego i pokoju z punktu widzenia interesów państwa).

Jęz. polski

Czytankę: „Nie słuchasz rozkazu — nie chcesz być wolny“, str. 206 odczyta polonista po przerobieniu rzeczypospolitej pierwotnej i raz jeszcze zwróci uwagę na obowiązki obywatela, stosunek obywateli do państwa, kładąc nacisk na posłuch wobec praw.

3. Wojny punickie [2 godz.]

Opanowanie morza Śródziemnego; Hannibal, obrońcy Rzymu. Znaczenie morza dla rozwoju życia gospodarczego państwa. — Flota handlowa i wojenna. Bohaterzy walk w wojnach punickich. Ofiarność dla państwa. Obrona ojczyzny.

Język polski

Po zapoznaniu się uczniów z wojnami punickimi przypadnie czytankę: „Żywot Katona“ Plutarcha, str. 231. Polonista zwróci uwagę na prostotę i surowość obyczajów jako fundament tężyzny państwa, podkreśli wysoko rozwinięty zmysł polityczny Katona.

Na tym samym materiale historycznym oprze polonista czytankę: „Dobro państwa — najwyższym prawem“, str. 217. Czytankę ta jest podsumowaniem przerobionego materiału historycznego. Polonista zwróci uwagę na wysokie poczucie prawa u Rzymian, dyscyplinę wojskową, zmierzając do omówienia zagadnienia naczelnego, a mianowicie: podporządkowanie interesów osobistych interesowi państwa, poświęcenie osobistych wartości dla dobra państwa.

4. Czasy Grakchów [3 godz.]

Zmiany w położeniu obywateli rzymskich. Projekty reform Grakchów.

Ujemny wpływ wojny na stosunki gospodarcze.

Proletariat rzymski. Reforma rolna. Robo-

ty publiczne. Pomoc okazywana przez państwo obywatelom rzymskim.

(Załamanie się reform Grakchów ocenić, jako jedną z przyczyn przyszłego naruszenia równowagi społecznej i ostatecznego upadku).

5. Czasy Cezara [3 godz.]

Rzeczpospolita w upadku. Cezar. Przekształcanie się rzeczypospolitej.

Organizacja armii stałej i rola wojskowa i polityczna wodza. Słabość rządu i nieład przyczyną upadku rzeczypospolitej. Jedynowładztwo Cezara. Silna władza. Współpraca Cezara z innymi stronnictwami. Trójska jego o rozwój kultury i stosunków gospodarczych w Rzymie i w prowincjach.

Język polski

Wiersz Konopnickiej: „Cycero“, str. 236, polonista przeczyta po zapoznaniu się uczniów z upadkiem rzeczypospolitej, uzupełniając wiadomości uczniów o Cyceronie i na tle zamętu, nieładu rzeczypospolitej przedstawi jego znaczenie; zwróci jednocześnie uwagę na znaczenie dzielności jednostki dla państwa.

Czytankę: „Święto braci rolnych“ polonista odczyta w okresie omawiania z uczniami życia Rzymu za Cezara i zainteresuje uczniów postacią Cezara.

6. Czasy Oktawjana Augusta [3 godz.]

Życie Rzymian za Oktawjana. Wygląd miasta, budowle.

„Pax Romana“. Wpływ pokoju na rozwój dobrobytu i kultury państwa. Budownictwo, rzeźba. Wysoka stopa życiowa Rzymian. Rozkwit literatury.

Język polski

Polonista odczyta wiersz p. t. „Do rzymskiego chłopca“ Horacjusza, str. 222 i zwróci uwagę na męstwo, hart ducha, poczucie honoru, spełnienie do końca swych obowiązków, wobec ojczyzny w razie niebezpieczeństwa, grożącego jej, jako cnoty, w których zaprawiano młodzież rzymską.

7. Czasy Nerona [1 godz.]

Życie pierwotnych chrześcijan. Prześladowanie za Nerona.

Pierwsze gminy chrześcijańskie. Przywiązanie do wiary.

Język polski

Polonista odczyta: „W wiecznym mieście“ str. 253 i zwróci uwagę na siłę męczeńskó, wypływającą z ich wiary i miłości idei chrześcijańskiej, a jednocześnie po głębi wiadomości o życiu pierwszych chrześcijan.

8. Złoty wiek cesarstwa [3 godz.]

Kultura złotego wieku cesarstwa; prawo rzymskie. Wojsko i rząd, samorządy miejskie. Rozwój życia gospodarczego i opieka państwa nad życiem gospodarczym obywateli. Kulturalne udogodnienia życia zbiorowego. Uporządkowanie praw. (Należałoby podkreślić, iż organizacyjne uzdolnienia Rzymian stanowią jedną z przyczyn utworzenia przez nich potęgi państwowej).
Tolerancja religijna i językowa Rzymian w stosunku do podbitych narodów. (Zwrócić uwagę, iż tolerancja ta najsukuteczniej łączy narody w jeden organizm państwowy — analogje do dziejów Polski Jagiellońskiej).

9. Czasy Konstantyna W. i upadku cesarstwa [3 godz.]

Konstantyn W. Najazdy barbarzyńców. Upadek cesarstwa. Monarchia absolutna. Administracja państwa. Hierarchia urzędnicza. Różniczkowanie społeczne.

Język polski

Gdy historyk zapozna uczniów z Konstantynem W. i najazdem barbarzyńców, polonista przeczyta czytankę: „Dwie potęgi“, str. 275, wyprowadzając rozdział o upadku Rzymu. Będzie to przygotowaniem materiału dla historyka i zrozumieniem głębszym upadku Rzymu.

10. Co dał Rzym współczesnemu światu 2 godz.

M. Kolendo,

Państw. Gimnazjum w Pińsku.

Przyroda

(Przykład A. w Ognisku metodycznym przyrodoznawstwa w Brześciu nad Bugiem)

Miesiące i tygodnie	Tematy	Lekcje	Materiał nauczania.
Styczeń Tydzień 1.	Pierwotniaki	2-godzinne w pracowni	Obserwacja pantofelków i wirszyków: ruchy zewnętrzne i wewnętrzne; budowa.
		1-godzinne w klasie	Komórka jako organizm. Podział komórki.
T. 2.		2-godzinne w pracowni	Doświadczenie na odżywianie się, oddychanie, taktizmy, otarbianie się. Oglądanie gotowych preparatów otwornic.
		1-godzinne	Życie utajone. Kreda. Inne pierwotniaki. Występowanie pierwotniaków i ich znaczenie.
Luty Tydzień 1.	Ryby	2-godzinne w pracowni	Obserwacje ryb w akwariach: części ciała; ruchy całego ciała i użycie płetw; ruchy oczu; ruchy oddechowe; pobieranie pokarmu. Doświadczenia na pływaniu, oddychanie i wrażliwość.
		1-godzinne w klasie	Sprawozdania uczniów z hodowli ryb. Życie szczupaka.
T. 2.		2-godzinne w pracowni	Badanie budowy zewnętrznej szczupaka: łuski; płetwy; głowa i jej narządy; skuda (z preparatów). Oglądanie krążenia krwi.
		1-godzinne w klasie	Życie innych ryb: okoń, ciernik, różanka, łosoś, węgorz. Ochrona ryb.
T. 3.		2-godzinne w pracowni	Badanie narządów wewnętrznych szczupaka z poznawaniem czynności: przewód pokarmowy,

Miesiące i tygodnie	Tematy	Lekcje	Materiał nauczania.
T. 4.	Y	1-godzinne w klasie	serce, pęcherz pletwy, nerki, narządy rozrodcze, mięśnie, szkielet, mózg i rdzeń. (z preparatów).
	b		Zebranie wiadomości o budowie i życiu ryb.
	Y	2-godzinne w pracowni	Przegląd ryb krajowych słodkowodnych i morskich przy pomocy epidjaskopu. Ryby oceaniczne. Życie w głębinach mórz (oprócz ryb także szkarłupnie, mięczaki i stawonogi). Gospodarstwa rybne w Polsce, przetwórstwo i handel rybny w Polsce.
	R		
Marzec Tydzień 1.	i	1 godzinne	Obserwacja żywego królika. Budowa zewnętrzna: części ciała i ich rola; pokrycie ciała. Przystosowanie.
	k	2-godzinne w pracowni	Badanie wewnętrznej budowy ssaka na gotowych preparatach: narządy i ich czynności.
	a	1-godzinne w klasie	Ugruntowanie wiadomości o narządach i czynnościach. Życie królika i zająca. Łowiectwo.
	s		
T. 2.	s	2-godzinne w pracowni	Przegląd ssaków krajowych przy pomocy preparatów, obrazów i epidjaskopu. Roślinożerne; drapieżne nadrzewne, wodne; nietoperz. Rozmieszczenie, przystosowanie, tryb życia.
	S	1 godzinne w klasie	Sprawozdania uczniów z lektury o ssakach.
T. 3.		2-godzinne w pracowni	Przegląd ssaków egzotycznych (obrazy i epidjaskop). Ssaki gis

Miesiące i tygodnie	Tematy	Lekcje	Materiał nauczania.
	S s a k i	1-godzinne w klasie	nać i ich ochrona. Chów, ssaków w Polsce o większym znaczeniu gospodarczym; przemysł oparty na produkcji surowców zwierzęcych; wywóz. Zebranie wiadomości o ssakach. Uzupełnienie wiadomości gospodarczych. Organizacje ochrony przyrody.

U w a g a :

Okres trzeci obliczam na 9 tygodni. Ewentualne zbywające lekcje zużyję na uzupełnienie i pogłębienie materiału, na lekturę, oraz na wycieczkę gospodarczą, o ile uda się zorganizować np. do zakładu mleczarskiego.

Jan Radomski.

kierownik Ogniska met. przyr.

(Przykład B. w Pryw. Gimn. im. Piusa XI. w Różnymstoku).

Liczba przezn. godzin	Zagadnienia lub tematy odnoszące się do naukowej strony przedmiotu	Ogólne tło lekcji oraz uwagi dotyczące postulatów nauko-wo-wychowawczych programu: „Polska i jej kultura”, pochylenie gospodarcze, aktualizacja, korelacja, środowisko, wychowanie państwowo-obywa-tele
	SSAKI — DALSZY CIĄG.	
2	Wpływ kulturalnego człowieka na życie ginących u nas ssaków; krótki ich przegląd z uwzględnieniem środowiska i warunków fizycznych egzystencji.	Żubr, łось, niedźwiedź, bóbr w naszej literaturze. Dawne łowy (np. króla Wł. Jagiełły w puszczy augustowskiej i nad Wigrami).
1	Idea ochrony przyrody oraz stanowisko młodzieży w powyższym względzie.	Opieka Państwa nad zwierzętami. Rezerwaty w Polsce.
2	Chów ssaków ze szczególnym uwzględnieniem najbliższej okolicy.	Rola Państwa, sejmików, wójtów w podniesieniu kultury hodowlanej.
1	Nasz przemysł oparty na surowcach pochodzenia zwierzęcego. Statystyka konsumpcji wewnętrznej oraz eksport.	Rola młodzieży w popieraniu krajowego przemysłu.
	PTAKI.	
2	Kur domowy na podstawie indywidualnych obserwacji młodzieży: niektóre zewnętrzne cechy budowy ciała w zależności od zamieszkiwanego środowiska i trybu życia.	Rola koguta w życiu kulturalnym naszego społeczeństwa: kogut w bajkach, legendach, poezji; kogut we wróżbach, wierzeniach, kogut jako motyw w zdobnictwie ludowym.
1	Budowa jaja i rozwój zarodka. Naturalne i sztuczne wyłęganie jaj.	Użytkowanie jaj w sztuce kulinarnej, w zdobnictwie; pisanki wielkanocne. Jajczarstwo w Polsce i eksport jaj zagranicę.

Liczba przezn. godzin	Zagadnienia lub tematy odnoszące się do naukowej strony przedmiotu	Ogólne tło lekcji oraz uwagi dotyczące postulatów nauko-wo-wychowawczych programu: „Polska i jej kultura”, pochylenie gospodarcze, aktualizacja, korelacja, środowisko, wychowanie państwowo - obywa-tele
2	Krótki przegląd rodziny ptaków grzebiących: budowa zewnętrzna, tryb życia na tle zamieszkiwanego środowiska (np. głuszca, kuropatwy...). Użyteczność tych ptaków.	Przepisy Państwa, normujące polowanie w Polsce; kłusownictwo. Apel do młodzieży, by rozciągała opiekę nad przepiórką podczas żniw.
2	Ptaki domowe pływające. Niektóre cechy budowy ciała kaczki, gęsi... w zależności od środowiska i sposobu odżywiania.	Gęś, kaczka, łabędź w życiu i kulturze naszego narodu. Legenda o gęsiach na Kapitolu.
1	Ptaki pływające w dzikim stanie w zestawieniu z brodzieciami.	Znaczenie tych ptaków w życiu człowieka.
1	Ptaki drapieżne dzienne: jastrząb, jego budowa w związku z trybem życia. Użyteczność lub szkodliwość dla człowieka niektórych drapieżców dziennych.	Dawne polowania w Polsce z sokolem. Podanie o sokole św. Cyryla. Orzeł biały jako godło Państwa.
2	Sowa, puszczyk, lelek... ich przystosowanie się do warunków i trybu życia. Przegląd przedstawicieli sów w naszej okolicy.	Drapieżce nocne w życiu i kulturze naszego narodu. Sowa symbolem mądrości; sowa w życiu religijnym starożytnych Egipcjan. Rola jaskółki, skowronka, szpaka, słowika, dzięcioła, kulki... w życiu gospodarczym i kulturalnym naszego społeczeństwa.
3	Sprzymierzeńcy naszych ogrodów, pól i lasów na tle zamieszkiwanego przez nie środowiska, trybu życia i przystosowania do zewnętrznych warunków.	
1	Idea ochrony ptaków. Rola Państwa, a udział młodzieży w opiece nad ptakami.	Wpływ gospodarki człowieka w przyrodzie na tętno życia ptaków. Szerzenie propagandy opieki nad ptakami wśród naszego ludu wiejskiego.

Liczba przeln. godzin	Zagadnienia lub tematy odnoszące się do naukowej strony przedmiotu	Ogólne tło lekcji oraz uwagi dotyczące postulatów naukowo wychowawczych programu: „Polska i jej kultura“, pochylenie gospodarcze, aktualizacja, korelacja, środowisko, wychowanie państwowo-obywatelskie
	GADY.	
2	Krótkie wiadomości o budowie zewnętrznej jaszczurki w związku z trybem jej życia oraz środowiskiem. Zmiennocieplność. Wzmianka o żółwiu, zaskrońcu.	Gady w życiu, wierzeniach, legendach, poezji, medycynie naszego ludu. Bojanus jako polski uczony o sławie europejskiej.
2	Gady egzotyczne: wąż boa, okularnik, krokodyl... na tle właściwego środowiska, a hodowane dla przyjemności lub zysku. Elementarne wiadomości o obrocie człowieka przed skutkami uciążliwych.	Krokodyl u starożytnych Egipcjan. Węże jadowite w czci u Hindusów, a w pogardzie u nas. Żółty smok godłem państwa chińskiego, a legenda o smoku wawelskim.
1	Gady kopalne na tle warunków fizycznych ówczesnej epoki (np. jury).	Znaczenie naukowe gadów kopalnych jako legitymacji czasu w dziejach skorupy ziemskiej.
	WYCIECZKI.	
I.	Zagroda wieśniaka. Popołudniowa dwugodzinna wycieczka do osady przeciętnego rolnika celem zaznajomienia młodzieży z życiem najmniejszej komórki „tkanki rolniczej“ państwowego organizmu.	
II.	Nad zamrożony staw. Badanie życia w wodzie pod lodem. Mierzenie temperatury wody oraz temp. na pow. lodu. Próbkowanie wody i roślin wraz z mulem. Omówienie potrzeby wycinania przerębli celem ułatwienia rybom oddychania. Wyc. dwugodzinna po południu.	
III.	Park i ogród owocowy w zimie. Zbieranie zrazów do szczypienia; badanie pąków, suchych owoców... Badanie życia pod śniegiem we mchu, pod korą drzew. Pasieka w zimie. Ogólny rzut oka na gospodarke w ogrodzie w zimie. 2 godz.	
IV.	Otwarte pole. Warunki życia kuropatw w zimie; tropy ssaków na śniegu. Oziminy jako pożywienie zajęcy i kuropatw, a głównie jako podstawa bytu rolnika i całego Państwa. Rozważania skutków zaorania lub niezaorania na zimę ściernisk. 2 g.	

Tadeusz Żelnic.

M a t e m a t y k a.

Trzeci okres bieżącego roku szkolnego obejmuje 11 tygodni nauki, a zatem licząc po 3 lekcje tygodniowo wypadłoby 33 godzin lekcyjnych. Pełnych tygodni w powyższym okresie mamy tylko 9, bo pierwszy tydzień rozpocznie się we wtorek — 16.I. 34 r., a ostatni zakończy się we wtorek wielkiego tygodnia, wobec czego przy wyłączeniu świąt i uroczystości, będzie do dyspozycji 27 lekcji.

Jako główny cel w tym okresie stawiam zagadnienie „stosunków wielkości jednorodnych i wielkości proporcjonalnych“, podane w programie nauki matematyki, jako trzeci z kolei temat. — Zagadnienie to jest najbogatsze w powiązania z życiem Państwa, organizacji, jednostki, i stąd da dużo satysfakcji samemu nauczycielowi, a uczniom pozwoli oceniać wiele zjawisk życiowych ze świadomością i zrozumieniem rzeczy, będzie dla nich sposobnością do wysnucia niejednego praktycznego wniosku, jak należy ustosunkować się w pozycjach zbiorowych. Materiał do tego zagadnienia będę czerpał z podręcznika Zygmunta Chwiałkowskiego, jako podstawy w nauczaniu matematyki w klasie I-szej gimnazjalnej.

Rozkładu materiału dokonałem według tygodni, stawiając sobie na każdy taki okres czasu jedno zagadnienie do przeobrażenia. Nie mam wszakże zamiaru ustanawiania kanonu tygodniowego według kalendarza, raczej przyjmuję za podstawę okres trzech lekcji, jako zamkniętą całość, dla której w razie możliwości, najlepiej odpowiadają ramy tygodnia kalendarzowego. Każdy temat tygodniowy, że go tak nazwę, starałem się rozbić na trzy podtematy, wstawiając w całym toku kilka lekcji pod kierunkiem, w znaczeniu raczej sprawdzenia wyników nauczania, a przede wszystkim celem skontrolowania, jakie braki wykazują uczniowie w ujęciu tematów przerobionych na lekcjach poprzednich.

Po tych uwagach szczegółowy rozkład materiału, takby się przedstawiał:

1-SZY TYDZIEŃ b. roku szkolnego, mający tylko 5 dni lekcyjnych, należy poświęcić na powtórzenie dzielenia dwóch liczb, szczególnie na upraszczanie i rozszerzanie ułamka i ilorazu.

2-GI TYDZIEŃ — 3 lekcje — „Stosunek dwóch wielkości jednorodnych“:

a) „Monety polskie“ — pojęcie stosunku, czytanie, zapisywanie stosunków;

b) „Znaleźć stosunek dwóch wielkości jednorodnych“,

wyznaczanie wykładnika stosunku. Zadania str. 60, 1, 2, 3, 4;
c) „Mieszaniiny ciał plynnych“ — wyznaczanie niewiadomego wyrazu stosunku. Zadania str. 61 — 5 i następ.

3-CI TYDZIEŃ — 3 lekcje — „Przekształcanie stosunków“:

- a) Upraszczanie stosunków bez zmiany wartości wykładnika;
- b) Temat z poprzedniej lekcji, ale pod kierunkiem, jak wyżej zaznaczyłem;
- c) Próba stopu metali.

4-TY TYDZIEŃ — 3 lekcje — Graficzne przedstawianie stosunków:

- a) Pokazy ilustracji stosunków, odnajdywanie stosunków z wykresów, czyli: „czytanie tablic o zestawieniu proporcjonalnem“ — tabelki;
- b) Sporządzanie graficznych obrazów stosunków na tematy uczniom dostępne, np. oszczędności, P. K. O., rysunek według własnego pomysłu ucznia;
- c) Zadanie klasowe.

5-TY TYDZIEŃ — 3 lekcje — Wielkości wprost proporcjonalne:

- a) Rozpoznawanie wielkości wprost proporcjonalnych, tabelka dwu wielkości;
- b) Sprawdzian takich wielkości — „spółczynnik proporcjonalności“;
- c) Ten sam temat pod kierunkiem.

6-TY TYDZIEŃ — 3 lekcje — Sposoby rozwiązywania zagadnień na wielkości wprost proporcjonalne:

- a) Sprowadzanie do jedności;
- b) Rozwiązywanie zadań pod kierunkiem — str. 68;
- c) Mnożenie przez stosunek.

7-MY TYDZIEŃ — 3 lekcje — „Ten sam temat“:

- a) Zagadnienia opracowywane pod kierunkiem;
- b) jak w punkcie a);
- c) Zadanie klasowe.

8-MY TYDZIEŃ — 3 lekcje — „Wielkości odwrotnie proporcjonalne“:

- a) Rozpoznawanie takich wielkości — tabelka;
- b) Ich sprawdzian — stały iloczyn;

c) Rozwiązywanie zagadnień na wielkości odwrotnie proporcjonalne.

9-TY TYDZIEŃ — 3 lekcje — „Sposoby rozwiązywania zagadnień na wielkości odwrotnie proporcjonalne“:

- a) Stały iloczyn — zadania str. 73 i inne;
- b) Mnożenie przez stosunek str. 74 — i inne;
- c) Lekcja pod kierunkiem.

10-TY TYDZIEŃ — 3 lekcje — „Wielkości zależne od kilku wielkości wprost lub odwrotnie proporcjonalnych“:

- a) i b) rozwiązywanie zadań z podręcznika str. 76;
- c) Zadanie klasowe.

11-TY TYDZIEŃ — 3 lekcje. — O ile w tym czasie przypadnie lekcja matematyki, to posłuży ona na zaokrąglenie i zakończenie zagadnienia; podkreślić w niem przykłady proporcjonalności z życia ucznia, np. stosunek oszczędności do wielkości majątku według hasła: — Mierz siły na zamiary.

Realizacja tego rozkładu materiału pozwoli nauczycielowi zebrać wiele pokazów tablic i zestawień proporcjonalnych z różnych dziedzin życia państwowego i regionalnego, przez co nauczanie matematyki stanie się nauczaniem z obrazków, pełnem życia i radości dla młodzieży. Źródłem takich ilustracji są czasopisma i różne wystawy. Jako przykład wspomnę tylko Powszechną Wystawę Krajową, gdzie rozwój niektórych gałęzi wytwórczości oglądaliśmy wyłącznie na tablicach i zestawieniach graficznych. W ciągu paru lat można posiadać na każde zagadnienie państwowe tablicę graficzną, którą klasa uzupełni nowym obrazem.

Ks. Massalski,

Nauczyciel Pryw. gimn. im. Piusa XI w Różanymstoku.

Zajęcia praktyczne.

Tydzień	T e m a t	Mater- jał	Ćwicze- nie	Ilość uczniów w zespole	Przybliżona ilość czasu potrzebną na wykonanie
1.	1 godzina na projektowanie i zrobienie szkicu. Wiwarjum: Duże deseczki 200 x 200 na spód i wierzch, w narożnikach wyciąć wgłębienia na 4 słupki 35 x 15 x 15, obić wewnątrz zieloną organtyną, dopasować drzwiczki, pomalować na kolor zielony	sosna	łączenie drzwiczek na zwidłowanie	2	8
	Skrzynka na kwiaty: Wielkość zależna od potrzeb miejscowych. Górne narożniki obić klamkami z blachy, by ścianki nie paczyły się, ścianki wewnątrz niestrugane, zewnątrz po wyprawieniu zabezpieczyć na orzechowo i zapuścić pokostem, ewent. pomalować na odpowiedni kolor.	sosna i blacha	łączenie na gwoździe	3	8
	Domki dla ptaków: różne konstrukcje, dla różnych gatunków ptaków owadożernych. Dokładne dane patrz Kwart. P.I.R.R. Nr. 3 — 4, z r. 1932.	sosna lub klocki z korą na dziuple	łączenie na gwoździe i dłużenie wgłębienia	3	8

Tydzień	T e m a t	Mater- jał	Ćwicze- nie	Ilość uczniów w zespole	Przybliżona ilość czasu potrzebną na wykonanie
	Gnomon: podstawka prostokątna 250 x 300, na niej napiąć biały papier, narysować parę koncentrycznych łuków, umocować do podstawy słupki na czop, na nim u góry przytwierdzić blaszkę z otworem, zagiętą pod takim kątem, by prostopadła spuszczone przez otworek, padła na środek kół.	klejonka lub deska sosnowa	łączenie na czop	3	8
2 3 4 i 1 godz. 5-go	dalszy ciąg pracy nad wykonaniem podanych modeli.				
5 1 godz.	Projektowanie nowych prac				
6	Kompas: systemy do wyboru, konstrukcja nieskomplikowana. Igła najprostszej konstrukcji.	jesion lub deha		2	8
	Łaty miernicze: długość 2000, grubość 20, z kolorową podziałką decymetrową.	sosna		2	6
	Półeczka: pod doniczki z kaktusikami, konstrukcje różne, odpowiednio, pokolorować, zapokostować i zaciągnąć politurą.	sosna	zasów i wkrętki lub gwoździe	2	8

Tydzień	T e m a t	Mater- jał	Ćwicze- nie	Ilość uczniów w zespole	Przybliżony czas potrzebny na wykonanie
	Kątownica terenowa: krzyżak 300 x 40 x 15, na obu końcach każdej poprzeczki przytwierdzić blaszki, w których są wycięte przeziernice i okienka. W jednej blaszce u góry okienko 4 x 20 z pionowo przymocowaną nitką, pod spodem szparka 1x20, Przeziernik wyskrobać ostrzem stalowym, okienko po wywierceniu paru otworów wyciąć i wyrównać pilnikiem. Krzyżak osadzić na klocku z otworem u spodu celem wkładania na statyw. Kłoczek 50 x 50 x 80, otwór (!) 20, głębok. 30.	sosna i jesion blacha cynkowa cienka	wiercenie otworu ośrodkowym	4	8
	Statyw: (Do kątownicy) kłoczek 50 x 50 x 80, czop (!) 20 x 28, kłoczek ostrugać na sześciokąt i do co drugiej ściany przymocować nóżkę odpowiednio grubą i na jeden metr długą. W środku podstawy klocka umocować nitkę z cięzarkiem jako pion.	jesion i sosna	formowanie czopa	2	8
7 8 9	dalszy ciąg pracy nad wykonaniem przedmiotów.				
10	wykonanie prac, naprawa inwentarza szkolnego.				

(—) Jan Łysy

Z W Y D A W N I C T W.

„Zrąb“ Nr. 4/16.

Wyszedł z druku Nr. 4/16 kwartalnika „ZRĄB“, jedynego w Polsce czasopisma omawiającego — na szerokim podłożu psychologicznym i społecznym — zagadnienia wychowania obywatelsko — państwowego. „ZRĄB“ trzyma rękę na pulsie poczyniń w dziedzinie wychowawczej, rozpatrując je z punktu widzenia ich wartości życiowej, wartości w tworzeniu przyszłego obywatela państwa. Dlatego też kilka ostatnich Nr-ów poświęca „Zrąb“ przede wszystkim omawianiu wszelkich spraw związanych z ostatnimi reformami w dziedzinie szkolnictwa.

Nr. 4/16 przynosi bardzo rzeczowy artykuł PROF. ST. BYSTRONIA — „Zagadnienie programu szkolnego“, w którym autor stawia i dowodzi słuszności tezy, że programy szkolne nie są samowystarczalne: wychowanie służy zawsze pewnym celom pozapedagogicznym, którym jest podporządkowane. — W chwili, kiedy reforma szkolna ma rozbudować nową sieć szkolnictwa zawodowego, bardzo na czasie jest artykuł A. KOMORNICKIEJ — „Z zagadnień zawodowego kształcenia kobiet“. — Osobą nauczyciela zajmują się: ST. SKWARCZYŃSKA — „O kształceniu w sobie psychiki wychowawcy“ i DR. A. BORNHOLTZOWA — „Praca realizacyjna nauczyciela“. Pierwszy z artykułów, dowodzi konieczności wyrobienia w nauczycielu postawy wychowawczej i zdolności wpływów wychowawczych, drugi mówi o konieczności i formach pracy dokształcającej i samokształceniowej nauczyciela. — E. NOWICKI zajmuje się sprawą wizytacji szkół: „Wizytator i jego rola we współczesnym szkolnictwie polskim“; znawczyni i propagatorka koedukacji, T. MĘCZKOWSKA pisze o „Zagadnieniu koedukacji w teorii i praktyce“. — Fr. Sadowskiego „Szkoła a fetysz państwowy“ jest jeszcze jednym głosem we wznowionej w prasie dyskusji w kwestji definicji wychowania państwowego. — Dopełnia Nr-u ST. STACHURSKIEGO „Strona wychowawcza metodyki Winnetki“.

W peticie ostatniego Nr-u znajdujemy omówienia książek, które mogą służyć nauczycielowi przy pracy samokształceniowej i wychowawczej. Są to książki z zakresu psychologii, socjologii, lub materiały do wychowania obywatelskiego. Nowością są recenzje dla młodzieży. W bieżącym Nr-ze rozpoczęto omawianie podręczników, jakie wyszły dla klas zreformowanych szkoły powszechnej i gimnazjum. Traktuje się stosunek podręczników do nowych programów, ich wartości metodyczne i wychowawcze, stosunek do nich młodzieży oraz kronikę.

Całość Nr-u robi wrażenie poważnej pracy świadomych swego celu ludzi. Czasopismo winno się znajdować w bibliotece

nietylko każdej szkoły, ale każdego poszczególnego nauczyciela, który znajdzie odpowiedź na wiele dręczących pytań i materiałów do przemyślenia i przedyskutowania.

Rowid Henryk, Szkoła Twórcza. Wydanie trzecie poprawione i uzupełnione. Kraków, 1931, str. nol. 1—VIII + 376.

Poczytna i popularna wśród nauczycielstwa książka Rowida ukazała się w wydaniu trzecim, które w porównaniu do dwóch poprzednich jest bogatsze pod względem silniejszego nieco oświetlenia zagadnienia charakterystyki dziecka i klasy, tudzież uwzględnienia głębszej analizy środowiska wychowawczego.

Jakkolwiek przeżywamy czasy krzepnięcia zasadniczych zrębów szkoły polskiej oraz ustalania się pojęć pedagogicznych książka Rowida dając przegląd podstaw teoretycznych i dróg urzeczywistniania nowej szkoły i pomysłów reformatorskich, pozostanie nadal wierną towarzyszką nauczyciela w pracy nad doskonaleniem się zwłaszcza w zawodzie oraz w podtrzymywaniu zapału w tworzeniu nowego życia w szkole polskiej.

Nowe programy, zezwalając na swobodę w zakresie metod nauczania, tem samem nakładają na nauczyciela obowiązek orientowania się w różnych metodach. „Szkoła twórcza” tę orientację znakomicie ułatwia*).

KSIAŻKI NADESŁANE.

Edmund Chodak. Dzieci w mieście. Czytanka dla dzieci z II kl. szkoły powszechnej. Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa, 1933. Cena zł. 1.40.

Edmund Chodak. Ćwiczenia Polskie, dla klasy II szkoły powszechnej. Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa, 1933. Cena zł.—.80.

Edmund Chodak. Wskazówki metodyczne do Elementarza „Moja pierwsza książeczka”. Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa, 1933. Cena zł.—.60.

H. Pohoska. Historia w szkole powszechnej. Wskazówki metodyczne, zastosowane do nowego programu. Wyd. M. Arcta, Warszawa, 1933. Cena zł. 3.—

*) Cena książki w handlu księgarskim wynosi 10 zł. Dla reflektujących na nabycie z pośród nauczycielstwa Autor zapewnia 30 proc. zniżki (a więc w cenie 7 zł.), o ile zostanie wcześniej powiadomiony przez zainteresowanych (adres: Kraków Lelewela 6, H. Rowid).

Bilans Poleskiego Towarzystwa Oświaty Zawodowej w Brześciu n.B. w dniu 31 grudnia 1932 r.

STAN CZYNNY			STAN BIERNY		
Nazwa rachunków		S U M A	Nazwa rachunków		S U M A
zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.
Kasa i sumy do dyspozycji:			Fundusz Budowy Gmachu Szk.		23833 51
a) gotówka w kasach szkolnych	3631 87		Techn.		34304 96
b) pozostałość na r-ku w Banku Pol.	17926 67		Wierzytiele		15601 95
			Sumy przechodnie		411 78
Ruchomości		21558 54	Składki członkowskie		92367 18
Dłużnicy		74014 83	Majątek (Szkóły Rzemieśln.)		14114 14
Weksle		15706 50			
Materiały		8708 —			
Wyroby gotowe		26849 79			
Sumy przechodnie		10216 95			
Likwidator b. T-wa Sz. O. Z.		1069 80			
		22509 11			
		180633 52			180633 52

(—) H. A. Forbichler
Naczelnny Buchalter
Poleskiego T-wa O. Z.

Zarząd Poleskiego T-wa Ośw. Zaw.
Przewodniczący (—) inż. J. Moszyński
Członkowie (—) Tadeusz Stankiewicz
(—) inż. A. Gordziatkowski

Adres Redakcji i Administracji: Brześć n.B. —
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Materiały do części nieurzędowej nadsyłać należy pod
adresem Kuratorjum O. S. B.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 6 zł.

Cena pojedynczego numeru 60 groszy.

Ogłoszenie na okładce: cała strona 100 zł., pół strony 60 zł.,

$\frac{1}{4}$ strony 30 złotych.

Ogłoszeń w tekście nie umieszczamy.

Konto P. K. O. Nr. 30527.

Odbito w Drukarni Literackiej w Brześciu n.B.
z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego.